

Практичен водич: Квалификување за меѓународна заштита на ЕКПА

*Серија на практични водичи
на ЕКПА*

април 2018 година

Овој проект е финансиран од Европската Унија.

Оваа публикација е преведена со помош на Европската Унија преку проектот „Регионална поддршка за управување со миграции насочено кон заштита на правата на мигрантите на Западен Балкан и во Турција – Фаза II“. Нејзината содржина е одговорност единствено на ЕКПА и задолжително не ги одразува ставовите на Европската Унија.

Ниту Европската канцеларија за поддршка на азил ниту кое било лице кое дејствува во име на Европската канцеларија за поддршка на азил не се одговорни за евентуалното користење на следниве информации.

Луксембург: Канцеларија за публикации на Европската Унија, 2021 година

© European Asylum Support Office, 2021

Репродукција е дозволена доколку се наведе изворот.

За каква било употреба или репродукција на фотографии или на друг материјал што не е во рамките на авторското право на Европската канцеларија за поддршка на азил, мора да се бара дозвола директно од носителите на авторски права.

Print ISBN 978-92-9485-785-9 doi:10.2847/908788 BZ-04-17-885-MK-C
PDF ISBN 978-92-9485-844-3 doi:10.2847/289643 BZ-04-17-885-MK-N

Практичен водич: Квалификување за меѓународна заштита на ЕКПА

*Серија на практични водичи
на ЕКПА*

април 2018 година

Овој Практичен водич е изработен во согласност со методологијата на Матрицата за квалитет на ЕКПА. ЕКПА им се заблагодарува на експертите од земјите членки на ЕУ, како и на Референтната група (составена од Европската комисија, Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации и Европскиот совет за бегалци и прогонети) за нивниот активен придонес и поддршка во изработката на овој Практичен водич.

Вовед во *Практичниот водич:* *Квалификување за меѓународна заштита* *на ЕКПА*

Зошто е изработен овој Практичен водич? *Практичен водич: Квалификување за меѓународна заштита на ЕКПА* е наменет да служи како практична алатка која ќе ја користат надлежните службеници ширум Европската унија и пошироко во нивната секојдневна работа.

Целта на *Практичниот водич* е да помогне при испитувањето на секое барање за меѓународна заштита поединечно, објективно и непристрасно и во примената на истите правни критериуми и заеднички стандарди при утврдувањето кој се квалификува за меѓународна заштита.

Почетната точка за овој Водич се правните одредби од Женевската конвенција од 1951 година и од Директивата за квалификување (Директива 2011/95/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 13 декември 2011 година за стандардите за квалификување на државјани на трети земји или на лица без државјанство како корисници на меѓународна заштита, за еднаков статус на бегалци или на лица кои ги исполнуваат условите за супсидијарна заштита и за содржината на дадената заштита). Водичот оди чекор понатаму и ги преточува овие правни барања во насоки за практична примена.

Кое е полето на примена на овој Практичен водич? Во фокусот на овој Водич е утврдувањето на тоа кој се квалификува за меѓународна заштита, што се однесува на статусот на бегалец и на супсидијарната заштита. Терминот „квалификување“ се претпочита поради усогласеноста со терминологијата што се користи во Директивата за квалификување. Тој се подразбира како еквивалентен на термините, како што се „подобност“ и „вклученост“, кои се користат во другите релевантни производи на Европската канцеларија за поддршка на азил (ЕКПА).

Водичот беше изработен во контекст на тековните преговори за предложената регулатива за квалификување. Меѓутоа, неговата содржина се заснова врз одредбите на сегашната Директива за квалификување и се повикува на оваа Директива. Корисникот секогаш треба да го чита Водичот во однос на соодветните одредби на тој важечки правен инструмент и да се информира за нив.

Во Водичот се разгледуваат правните барања за квалификување за меѓународна заштита, а не се земаат предвид прашањата за анализа и за процена на фактите. Насоките за тие прашања му се достапни на корисникот во *Практичниот водич: Лично интервју на ЕКПА*, а особено во *Практичниот водич: Процена на докази на ЕКПА*.

Понатаму, прашањето за исклучување на лицата за кои е утврдено дека не заслужуваат меѓународна заштита е надвор од полето на примена на овој Практичен водич. Насоки во тој поглед може да се најдат во *Практичниот водич: Исклучување на ЕКПА*. Исклучувањето и заштитата во форма на статус на бегалец во согласност со член 1Г од Женевската конвенција и член 12(1) од Директивата за квалификување, исто така, не се обработуваат детално во рамките на овој Водич.

Кој треба да го користи овој Практичен водич? Овој Водич првенствено е наменет за надлежните службеници, лицата што водат сослушувања и носителите на одлуки во националните органи кои одлучуваат. Покрај тоа, Водичот би можел да биде корисна алатка за креаторите на политики, службениците задолжени за квалитет и за правните советници, како и за сите лица кои се заинтересирани за прашањата за квалификување за меѓународна заштита во контекст на ЕУ.

Цел на овој Практичен водич е да се задоволат потребите на надлежните службеници со различен степен на искуство: од нови надлежни службеници до оние со долгогодишно искуство. Деловите и содржината на Водичот може да се користат на различен начин, во зависност од потребите на корисникот.

Како да се користи овој Практичен водич? Практичниот водич е поделен на четири дела што може да се користат независно еден од друг или како меѓусебно поврзани делови.

Освен што дава структурирани насоки, овој Практичен водич може да се смета и за алатка за самооценување. Исто така, тој може да се користи и за надзор на квалитетот и/или како алатка за обука.

Како е изработен овој Практичен водич? Водичот е изработен од експерти од ЕУ+ земјите со вреден придонес на Европската комисија и на Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации. Изработката ја помагаше и ја координираше ЕКПА. Пред завршувањето на Водичот, беше извршена консултација за водичот со сите ЕУ+ земји.

На кој начин овој Практичен водич се поврзува со националното законодавство и практика? Ова е алатка за делумна конвергенција, која ги одразува заедничките стандарди и вклучува посебен дел за националните разлики во законодавството, насоките и во практиката.

Секој државен орган на означените места во Практичниот водич може да вклучи релевантни делови од законодавството и насоки, за да им овозможи на надлежните службеници на едно место насоки за квалификување за меѓународна заштита.

На кој начин овој Практичен водич се поврзува со другите алатки на ЕКПА за поддршка?

Мисијата на ЕКПА е да ги поддржи земјите членки, меѓу другото, преку заедничка обука, заеднички квалитет и заеднички информации за земјата на потекло. Како и сите алатки за поддршка на ЕКПА, *Практичниот водич: Квалификување за меѓународна заштита на ЕКПА* се заснова врз стандардите на Заедничкиот европски систем за азил. Тој се темели на истата рамка и треба да се смета за дополнување на другите достапни алатки на ЕКПА. Првенствено е согледана неговата усогласеност со тие алатки, особено во врска со тесно поврзаните модули на програмата за обука на ЕКПА за „Вклученост“ и „Напредна вклученост“. *Квалификување за меѓународна заштита (Директива 2011/95/ЕУ) - Судска анализа* (изработена од Меѓународното здружение на судии по бегалско право - Европа според договор со ЕКПА), исто така, беше вреден извор во изработката на оваа алатка.

Ова е практичен водич кој е изработен во рамките на постапката за Матрица за квалитет на ЕКПА и треба да се користи заедно со другите достапни практични алатки: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>

Содржина

Вовед во <i>Практичниот водич: Квалификување за меѓународна заштита на ЕКПА</i>	3
КОНТРОЛНИ ЛИСТИ	7
НАСОКИ	10
Општи принципи.....	11
Правна рамка: Женевска конвенција и Директива за квалификување.....	11
Индивидуални околности.....	12
Постапка за одлучување.....	12
„Надвор од земјата на потекло“: лично и територијално поле на примена.....	13
Државјанин на трета земја.....	13
Лице без државјанство.....	13
Важност на утврдувањето на земјата на потекло.....	14
Надвор од земјата на потекло.....	15
Статус на бегалец: основан страв од прогон.....	16
Прогон.....	16
1. Дали делото е доволно сериозно прекршување на човековите права и дали спаѓа во една од следниве форми?.....	17
2. Дали делото претставува прекршување на човеково право од кое не може да се отстапи или претставува доволно сериозно прекршување на друго основно човеково право?.....	19
3. Дали постапувањето може да се смета за збир од различни мерки чии последици би влијаеле на подносителот на барање на сличен начин?.....	20
Основан страв.....	20
Статус на бегалец: причини за прогон.....	22
Раса.....	22
Религија.....	22
Националност.....	23
Припадност на одредена социјална група.....	23
Заедничка карактеристика.....	24
Перцепција за различен идентитет.....	24
Политичко мислење.....	25
Поврзаност/(поради).....	26
Супсидијарна заштита.....	27
Реален ризик.....	27
Сериозна повреда.....	27
Смртна казна или егзекуција.....	27
Измачување или нечовечко или понижувачко постапување или казнување.....	28
Измачување.....	29
Измачување или нечовечко постапување или казнување.....	29
Сериозна и индивидуална закана по животот или личноста на цивилно лице поради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир.....	30
Меѓународен или внатрешен вооружен судир.....	30
Цивилно лице.....	31
Неселективно насилство.....	32
Сериозна и индивидуална закана.....	33
Живот или личност.....	33
Поврзаност (поради).....	33
Потреби за меѓународна заштита што произлегуваат на самото место (<i>sur place</i>).....	34

Извршители на прогон или на сериозна повреда	35
Заштита во земјата на потекло	36
Даватели на заштита	36
Квалитет на заштитата.....	38
Ефективност	38
Трајност (трајна природа)	38
Достапност	38
Алтернатива за внатрешна заштита во земјата на потекло	39
Безбедност во дел од земјата на потекло	39
Пристап до дел од земјата на потекло.....	40
Основаност за населување на подносителот на барање во дел од земјата на потекло	40
Одбивање да се користи заштита во земјата на потекло.....	41
ДИЈАГРАМИ НА ТЕКОТ	42
УПАТУВАЊА	50
Кратенки и корисни линкови	51
Други извори	51
Правни упатувања и релевантна судска практика	51
Општи принципи	51
Лично и територијално поле на примена.....	52
Статус на бегалец: основан страв од прогон	52
Причини за прогон: раса	53
Причини за прогон: религија	54
Причини за прогон: националност.....	54
Причини за прогон: припадност на одредена социјална група.....	54
Причини за прогон: политичко мислење	55
Поврзаност („поради“)	55
Супсидијарна заштита: реален ризик од сериозна повреда.....	55
Супсидијарна заштита: смртна казна или егзекуција	56
Супсидијарна заштита: измачување или нечовечко или понижувачко постапување или казнување	56
Супсидијарна заштита: сериозна и индивидуална закана по животот или личноста на цивилно лице поради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир	57
Потреби за заштита што произлегуваат од ситуации <i>sur place</i>	57
Извршители на прогон или на сериозна повреда.....	58
Даватели на заштита и квалитет на заштитата	58
Алтернатива за внатрешна заштита во земјата на потекло	59

КОНТРОЛНИ ЛИСТИ

- ▶ *Практичен потсетник за оние што веќе се запознаени со темата квалификување за меѓународна заштита.*
- ▶ *Користете ги хиперлинковите за да добиете дополнителни насоки за определена тема.*

Општи принципи

- Применете ги законските одредби за прифатените материјални факти и резултатите од процената на ризикот.
- Запомнете дека секогаш прво треба да се испита квалификувањето за статус на бегалец.
- Запомнете дека потребата за заштита може да се јави и на самото место (*sur place*).
- Испитајте го секој случај поединечно, објективно и непристрасно.

„Надвор од земјата на потекло“: лично и територијално поле на примена

- Одредете ја земјата на државјанство или земјата на поранешно вообичаено живеалиште на подносителот на барање.

Статус на бегалец: основан страв од прогон**Прогон**

Проценете дали определено постапување би се сметало за прогон имајќи го предвид следново.

- Дали станува збор за дело што претставува доволно сериозно прекршување на човековите права и дали тоа има една од формите, меѓу другото, споменати во член 9(2) од Директивата за квалификување?
- Дали тоа дело претставува прекршување на некое човеково право од кое не може да се отстапи или доволно сериозно прекршување на друго основно човеково право?
- Дали постапувањето може да се смета за збир од различни мерки чии последици би влијаеле врз подносителот на барање на сличен начин?

Основан страв

- Проценете дали подносителот на барање има основан страв.
 - Разгледајте ги сите материјални факти што се прифатени и утврдете дали во минатото имало прогон или закани за прогон.
 - Ако е применливо според националната практика, разгледајте дали во минатото прогонот бил толку ужасен што повредата, иако не би се повторила, се смета за постојана.
 - Анализирајте дали е достигнат прагот на „основан (страв)“ (разумен степен на веројатност).

Статус на бегалец: причини за прогон

Испитајте дали прогонот од кој се плаши подносителот на барање се однесува на една од следниве (реални или претпоставени) причини.

☐ Раса	<ul style="list-style-type: none"> ▪ боја на кожата ▪ потекло ▪ припадност на одредена етничка група
☐ Религија	<ul style="list-style-type: none"> ▪ верски, неверски или атеистички убедувања ▪ учество во формално практикување на верата, приватно или во јавност, самостојно или во заедница со други, или воздржување од тоа ▪ учество во други религиозни дејства или изразување на гледишта, или воздржување од тоа ▪ учество во форми на лично или на заедничко однесување што се заснова на некое верско убедување или е пропишано од таквото убедување, или воздржување од тоа
☐ Националност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ да се има или да се нема државјанство ▪ културен идентитет ▪ етнички идентитет ▪ јазичен идентитет ▪ заедничко географско или политичко потекло ▪ однос со населението од друга држава

Статус на бегалец: причини за прогон

☐ Припадност на одредена социјална група	▪ споделување или претпоставка за споделување на заеднички карактеристики и ▪ да се има или да се претпоставува посебен идентитет
☐ Политичко мислење	▪ став, размислување или убедување за прашања поврзани со потенцијални извршители на прогон и со нивните политики или методи, без оглед дали тој став, размислување или убедување подносителот на барање го спровел во дело.
- Потврдете дали постои поврзаност меѓу карактеристиките (реални или претпоставени) и стравот од прогон.

Супсидијарна заштита

Реален ризик

- Разгледајте ги сите материјални факти што се прифатени и утврдете дали во минатото била извршена сериозна повреда или биле упатени закани за сериозна повреда.
- Ако е применливо според националната практика, разгледајте дали во минатото сериозната повреда била толку ужасна што, иако нема да се повтори, се смета за постојана.
- Анализирајте дали е достигнат прагот на „реален ризик“ (разумен степен на веројатност).

Сериозна повреда

Проценете дали постои реален ризик за:

- смртна казна или егзекуција;
- измачување или нечовечко или понижувачко постапување или казнување на подносителот на барање во земјата на потекло;
- сериозна и индивидуална закана по животот на цивилно лице заради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир.

Извршители на прогон или на сериозна повреда

- Утврдете го извршителот на прогон или на сериозна повреда.

Заштита во земјата на потекло

Даватели на заштита

- Разгледајте кој би можел да биде потенцијален давател на заштита:
- државата;
 - партии или организации, вклучително и меѓународни организации кои ја контролираат државата или значителен дел од територијата на државата.

Утврдете дали давателот на заштита е:

- **во можност** да обезбеди заштита која е:
 - ефективна;
 - трајна;
 - пристапна;
- **подготвен** да му обезбеди ваква заштита на подносителот на барање.

Алтернатива за внатрешна заштита

- Размислете дали постои одреден дел од земјата на потекло каде што подносителот на барање нема основан страв од прогон и не е изложен на реален ризик да претрпи сериозна повреда или каде што има пристап до заштита од прогон и од сериозна повреда.
- **Анализирајте** дали овој дел од земјата е:
 - безбеден;
 - пристапен;
 - соодветно место каде што може да се насели подносителот на барање.

НАСОКИ

- ▶ *Кратки и визуелни насоки преку различни елементи што се однесуваат на испитување на барањето за меѓународна заштита.*
- ▶ *Користете ги празните простори во кои може да се пишува за да додадете упатувања на националното законодавство, насоки и практики.*

Општи принципи [\[назад до контролната листа\]](#)

Правна рамка: Женевска конвенција и Директива за квалификување

Треба да се нагласи дека меѓународната заштита се разгледува само кога нема заштита од земјата на потекло; според тоа, таа е замена за националната заштита.

Женевската конвенција од 1951 година што се однесува на статусот на бегалци и нејзиниот Протокол од 1967 година се главни меѓународни правни инструменти на полето на меѓународната заштита, особено во однос на статусот на бегалци и на принципот на забрана за присилно враќање. Подоцна, а и преку усвојувањето на Директивата за квалификување (ДК), во ЕУ беше воведена нова форма на заштита, супсидијарна заштита. Со Директивата за квалификување се уредуваат правните критериуми за квалификување за супсидијарна заштита и дополнително се развиваат критериумите за статус на бегалец. Во однос на статусот на бегалец, спроведувањето на одредбите од Директивата за квалификување треба да се заснова на целосна и инклузивна примена на Женевската конвенција.

Статусот на бегалец и супсидијарната заштита се во согласност со Директивата за квалификување.

„Бегалец“ значи:

државјанин на трета земја или лице без државјанство кое, поради основан страв од прогон поради раса, религија, националност, политичко мислење или припадност на определена социјална група, се наоѓа надвор од земјата на која е државјанин или од земјата на поранешно вообичаено живеалиште и не е во можност, или поради таквиот страв не сака, да се стави под заштита на таа земја или, бидејќи е надвор од својата земја на формално вообичаено живеалиште, не е во можност или не сака да се врати во неа, а за кој не се применува член 12 [исклучок].

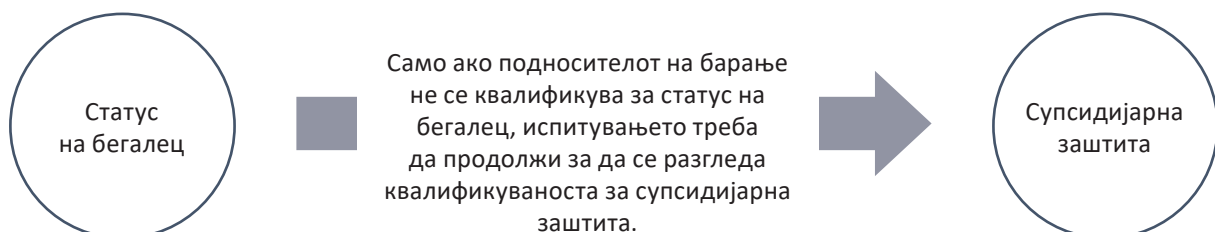
- Член 2(г) од ДК

„Лице кое се квалификува за супсидијарна заштита“ значи:

државјанин на трета земја или лице без државјанство кое не се квалификува како бегалец, но за кого се покажала значителна основа да се верува дека доколку засегнатото лице би се вратило во својата земја на потекло или, во случај на лице без државјанство, во својата земја на поранешно вообичаено живеалиште, би се соочило со вистински ризик да доживее сериозна повреда, како што е дефинирано во член 15 [смртна казна или егзекуција; измачување (тортура), нечовечко или понижувачко постапување или казнување; сериозна и индивидуална закана по животот или по личноста на цивилно лице поради неселективно насилство во ситуации на меѓународен или внатрешен вооружен судир, за кое не се применува член 17(1) и (2) (исклучок) и кое не е во можност или, поради таквиот ризик, не сака да ја искористи заштитата на таа земја.

- Член 2(џ) од ДК

Секогаш прво треба да се испита квалификувањето за статус на бегалец. [\[назад до контролната листа\]](#)

Индивидуални околности [\[назад до контролната листа\]](#)

Директива за квалификување

Член 4

Барањата за меѓународна заштита секогаш треба да се испитаат и одлуките секогаш треба да се донесуваат индивидуално, објективно и непристрасно.

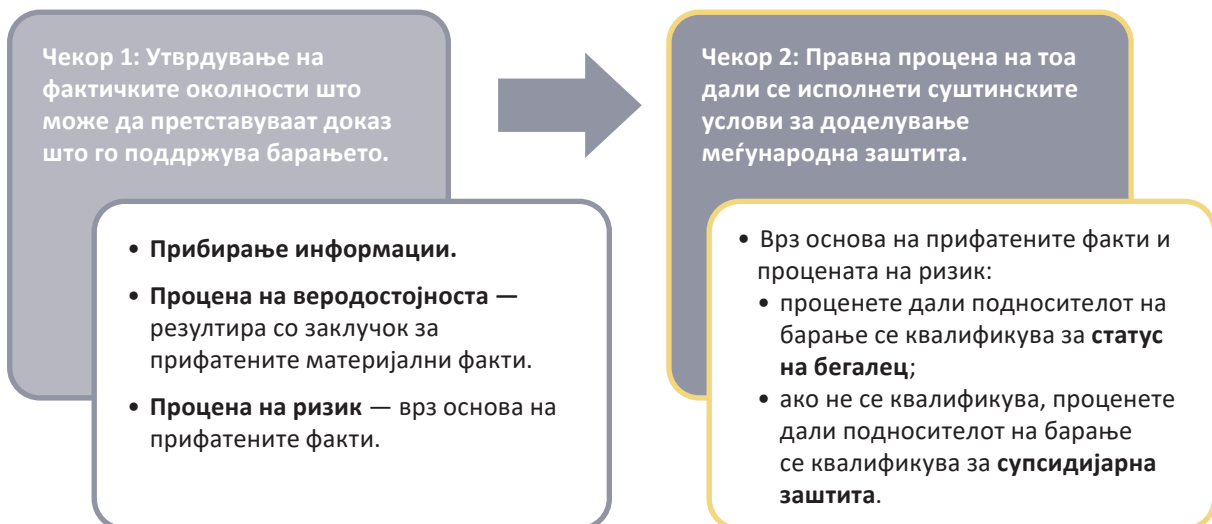
При анализата на секој поединечен случај треба да се земат предвид следниве клучни елементи:

- сите релевантни елементи што се однесуваат на земјата на потекло во време на донесувањето на одлуката за барањето;
- постапките и законите на кои бил или можел да биде изложен подносителот на барање;
- личната состојба на подносителот на барање, вклучително и фактори, како што се минатото, полот и возраста;
- достапноста и пристапот до заштита во земјата на потекло.

Потребите за заштита прво се оценуваат во однос на областа на живеалиште на подносителот на барање во земјата на потекло. Областа на живеалиште во земјата на потекло се идентификува врз основа на јачината на врските на подносителот на барање со определена област во таа земја. Областа на живеалиште може да биде областа во која е роден или во која растел подносителот на барање или друга област во која тој се населил и живеел, па затоа е многу поврзан со оваа област.

Постапка за одлучување [\[назад до контролната листа\]](#)

Постапката за одлучување може да се смета за постапка која се состои од два чекора: процена на доказите (утврдување на фактите) и правна процена (примена на законите). По утврдувањето на фактичките околности (видете *Практичен водич: Процена на докази на ЕКПА*), надлежниот службеник ќе оцени дали се исполнети суштинските услови, кои се утврдени со Директивата за квалификување, за доделување меѓународна заштита. Во овој Практичен водич фокусот е ставен на вториот чекор.

Фази на одлучување, во согласност со пресудата на Судот на правдата на Европската унија во предметот *M.M.* (Предмет C-277/11).

Чекор 1 треба да резултира со јасно разбирање на прифатените материјални факти (процена на веродостојноста) и, врз основа на овие факти, на степенот на веројатност за подносителот на барање да подлежи на постапување што може да се смета за прогон или за сериозна повреда (процена на опасноста).

Во **чекор 2**, надлежниот службеник треба да ги земе предвид прифатените материјални факти и резултатите од процената на опасноста и да ги примени соодветните правни одредби како што се објаснети во овој Водич.

„Надвор од земјата на потекло“: лично и територијално поле на примена [\[назад до контролната листа\]](#)

Лично поле на примена

- Според дефинициите на термините „бегалец“ и „лице што се квалификува за супсидијарна заштита“, личното поле на примена на Директивата за стандардите е ограничено на **државјани на трети земји или на лица без државјанство**.

Територијално поле на примена

- „Земја на потекло“ се однесува на земјата или на земјите на државјанство или, пак, за лица без државјанство на земјата на поранешно вообичаено живеалиште. Лицето треба да биде **надвор од земјата на потекло**.

Државјанин на трета земја

Упатувањето на „државјанин на трета земја“ подразбира дека државјаните на земјите членки на ЕУ не би спаѓале во личното поле на примена на Директивата за квалификување.

Треба да биде јасно дека секој има право да поднесе барање за меѓународна заштита. Меѓутоа, во согласност со Протоколот (бр. 24) за азил за државјани на земјите членки на Европската унија, дел од консолидираната верзија на Договорот за функционирање на Европската унија, „со оглед на нивото на заштита на основните права и слободи од земјите членки на Европската унија, се смета дека земјите членки претставуваат безбедни земји на потекло во меѓусебните односи за сите правни и практични цели во однос на прашањата за азил.“

Посебни согледувања

Испитување на барања од државјани на земји членки на ЕУ. Иако во практика ретко може да се случи ова, протоколот предвидува, во одредени специфични околности, барањата од државјани на земји членки на ЕУ да може да се „земат предвид или да се прогласат за допуштени за обработка од друга земја членка“. Видете го целиот текст [тука](#).

Лица без државјанство со поранешно вообичаено живеалиште во друга земја членка на ЕУ. Треба да се напоми дека лица без државјанство со (поранешно) вообичаено живеалиште во друга земја членка на ЕУ не се конкретно вклучени во опсегот на Протоколот бр. 24.

Лице без државјанство

Во Конвенцијата која се однесува на статусот на лица без државјанство се дефинира дека „лице без државјанство“ е „лице кое ни една држава не го смета за државјанин врз основа на нејзиното право“. Принципите што го регулираат утврдувањето на статусот без државјанство треба да се преземат од меѓународното право.

Заштитата што им се доделува на лица без државјанство во согласност со Директивата за квалификување е иста како заштитата што им се доделува на државјани на трети земји.

Посебни согледувања

Може да се смета за важно да се земат предвид **член 1Г од Женевската конвенција и член 12(1) од Директивата за квалификување**, кои се однесуваат на заштита или на помош од органи или агенции на Обединетите нации, покрај Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации (УНХЦР).

Кога поради какви било причини ваквата заштита или помош е прекината, а положбата на тие лица не е дефинитивно решена во согласност со релевантните резолуции кои се усвоени од Генералното собрание на Обединетите нации, овие лица *ipso facto* имаат право на придобивките од Директивата за квалификување.

Во некои национални правни рамки, лицата може да добијат заштита и само врз основа на фактот дека се без државјанство.

Национално законодавство и практика

Важност на утврдувањето на земјата на потекло [\[назад до контролната листа\]](#)

Утврдувањето на земјата на државјанство или на земјата на поранешно вообичаено живеалиште е од пресудно значење.

Иако во многу случаи земјата на потекло на подносителот на барање не е спорно прашање, има случаи кога тоа прашање зазема централно место во испитувањето. Во тој поглед, надлежните службеници може да ги земат предвид следниве елементи.

- Секоја држава, во согласност со нејзиното право, утврдува кои се нејзини државјани.
- Меѓутоа, утврдувањето државјанство не претставува едноставно упатување на законодавството за државјанство на соодветната земја на потекло.
- Треба да се разгледаат информации за земјата на потекло, како во однос на законодавството, така и во однос на практиката.

Земја на државјанство

- Кога е утврдено дека подносителот на барање за меѓународна заштита е лице без државјанство, мора да се утврди земјата на поранешно вообичаено живеалиште.
- Под „вообичаено живеалиште“ се подразбира дека лицето живеело во таа земја, без оглед дали законски или незаконски.
- При процената треба да се земе предвид времетраењето на престојот во таа земја, пред колку време било тоа и врската на тоа лице со земјата.
- Лице без државјанство може да има повеќе од една земја на поранешно вообичаено живеалиште.

Земја на вообичаено живеалиште

Посебни согледувања

Двојно или повеќекратно државјанство. Во случај на двојно или на повеќекратно државјанство мора да се оцени дали подносителот на барање може да го заштити некоја од земјите од која има државјанство. Ако на подносителот на барање му е достапна заштита во некоја од земјите од која има државјанство, се утврдува дека тој нема потреба од меѓународна заштита.

Државјани со живеалиште во друга земја. Друга можност е подносителот на барање да има државјанство на одредена земја, но подолг временски период живее во друга земја. Во таков случај надлежниот службеник треба да оцени дали подносителот на барање се квалификува за статус на бегалец или има потреба од супсидијарна заштита во однос на земјата на неговото државјанство.

Меѓутоа, фактот дека подносителот на барање престојувал на друго место може да биде релевантен ако се земе предвид применливоста на концептот на безбедна трета земја.

Откажување од државјанство. Ако подносителот на барање изјави дека се откажал од своето државјанство, надлежниот службеник треба да процени кои правила се применливи во однос на откажувањето од државјанството од предметната земја и дали дејствата на подносителот на барање можеле да резултираат со вистинско губење на државјанството. Во вториот случај, ако подносителот на барање нема друго државјанство, тој/таа треба да се смета за лице без државјанство.

Надвор од земјата на потекло

Поимот „Надвор од земјата на потекло“ е исклучиво физички критериум за неприсуство.

Во Директивата 2013/32/ЕУ за заеднички постапки за доделување и повлекување на меѓународна заштита (Директива за постапки за азил — ДПА) дополнително е утврдено дека нејзините одредби се однесуваат на барањата за меѓународна заштита што се поднесени на територијата, вклучително и на границата, во територијалните води или во транзитните зони на земјите членки.

Ова подразбира дека лицето што поднесува барање за заштита во странска амбасада додека сè уште се наоѓа во неговата земја на потекло, на пример, нема да биде опфатено со територијалното поле на примена на Директивата за квалификување и на Директивата за постапки за азил.

Статус на бегалец: основан страв од прогон [\[назад до контролната листа\]](#)

Прогон

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 9 Член 4(4)	

„Прогонот“ не е дефиниран во Женевската конвенција. Поимот е флексибилен, приспособлив и доволно отворен за да ги одрази променливите форми на прогонот.

За да се смета за прогон во смисла на Директивата за квалификување, едно дело мора да биде:

а. **Доволно сериозно** по својата природа или повторување за да претставува **сериозно прекршување на основните човекови права**, особено правата од кои не може да се отстапи според член 15(2) од Европската конвенција за човекови права

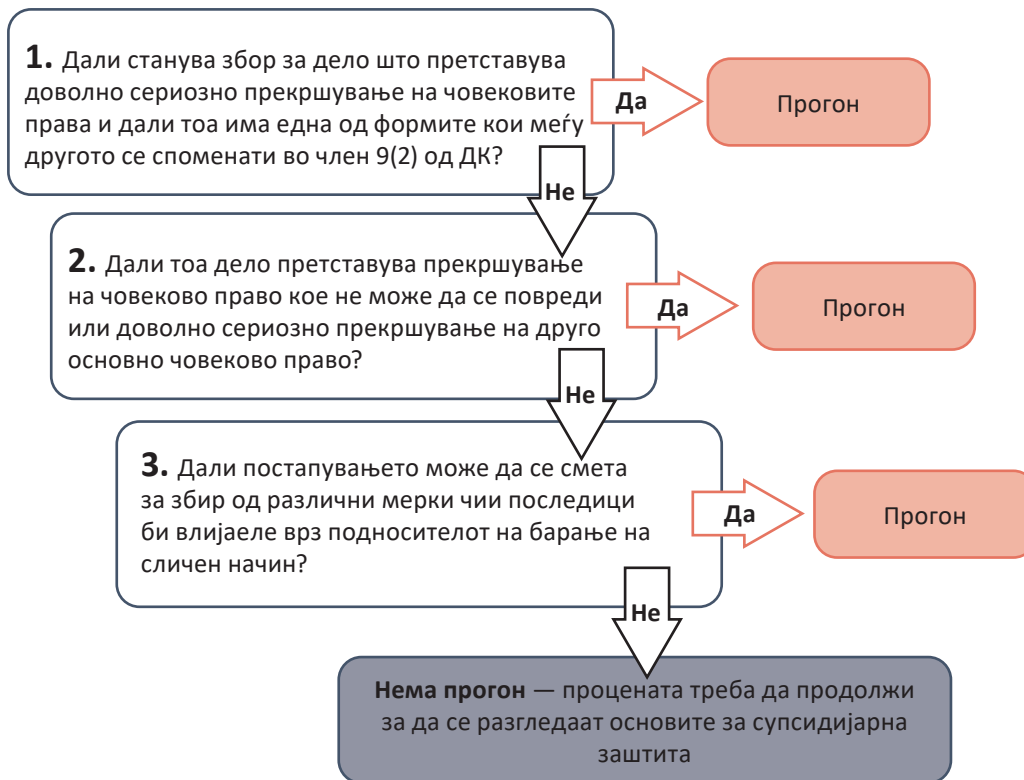
или

б. **Збир од различни мерки**, вклучително и прекршувања на човековите права, кои се доволно тешки за да влијаат врз поединецот **на сличен начин** како што е споменато во првата точка

Значи, секоја форма на малтретирање не претставува прогон. Треба да се земат предвид следните елементи за да се оцени дали е достигнато нивото на прогон:

Надлежниот службеник може да следи практичен пристап во три чекори за да оцени дали одредена форма на постапување претставува прогон, на следниов начин.

Овие чекори се дополнително разработени подолу. Тие се наменети практично да му помогнат на надлежниот службеник. За да се утврди дали постапката претставува прогон, секогаш треба да се достигне праг на сериозност во согласност со член 9(1) од Директивата за квалификување.

1. Дали делото е доволно сериозно прекршување на човековите права и дали спаѓа во една од следниве форми? [\[назад до контролната листа\]](#)

Во член 9(2) од Директивата за квалификување конкретно се споменуваат одредени форми што, меѓу другото, може да се квалификуваат како прогон кога ќе се достигне бараниот праг од член 9(1)(а) или (б) од Директивата за квалификување.

а. Дела на физичко или психичко насилство, вклучително и дела на сексуално насилство. Делата на физичко или психичко насилство се квалификуваат како прогон ако имаат таков интензитет што суштински го нарушуваат физичкиот интегритет на поединецот или неговата психичка способност за независно одлучување.

б. Правни, административни, полициски и/или судски мерки кои сами по себе се дискриминаторски или се спроведуваат на дискриминаторски начин.

в. Прогон или казна која е диспропорционална или дискриминаторска.

Посебни согледувања

Дали судското гонење може да се квалификува како прогон?

Со оглед на тоа дека меѓународната заштита нема за цел да им овозможи на лицата да избегаат од правдата во нивната земја на потекло, судското гонење или казната за кривично дело обично не подразбира квалификување на лицето како бегалец.

Меѓутоа, судското гонење може да се квалификува како прогон и да резултира со квалификување на лицето како бегалец ако се применливи една или повеќе од следните точки и ако последиците го достигнат прагот на сериозност.

- Тоа се спроведува со прекршување на законската постапка.
- Тоа е дискриминаторско. Јасен пример би било судското гонење од причини поврзани со раса, религија, националност, припадност на одредена социјална група или политичко мислење.

- Казнувањето се врши на дискриминаторска основа.
- Казнувањето не е пропорционално.
- Казнувањето достигнува степен на прогон.

Исто така, треба да се напоми дека подносителот на барање, освен стравот од судско гонење, може да има и основан страв од прогон по други основи. Во такви случаи, посебно внимание треба да му се посвети на разгледувањето на потенцијално исклучување.

г. Неовозможување судска помош што резултира со непропорционална или дискриминаторска казна.

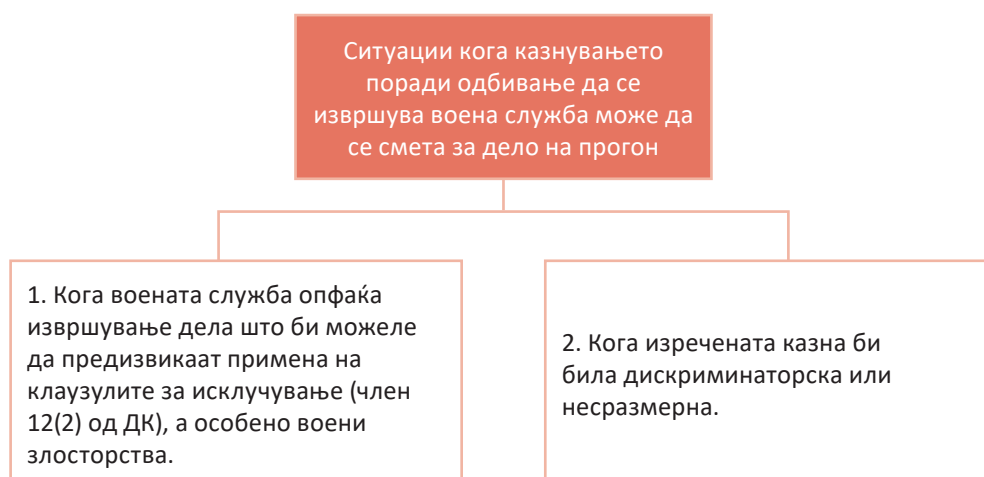
д. Судско гонење или казнување поради одбивање да се извршува воена служба за време на судир, кога извршувањето воена служба би вклучувало кривични дела или дела што се опфатени со основите за исклучување.

Посебни согледувања

Дали казнувањето за одбивање да се извршува воена служба може да се квалификува како прогон?

Има две ситуации во кои казнувањето за одбивање да се извршува воена служба може да се смета за дело на прогон.

Првото сценарио е конкретно вклучено како можна форма на прогон врз основа на член 9(2) од Директивата за квалификување.

Тоа вклучува ситуации во кои подносителот на барање би учествувал само индиректно во извршувањето на воени злосторства, како што е преку давање значителна поддршка во подготовката или во извршувањето на тие злосторства. Понатаму, тоа не се однесува исклучително на ситуации во кои е утврдено дека воените злосторства веќе се извршени, туку и кога постои доволен степен на веројатност дека се создава реален ризик за вклученост во извршувањето на такви злосторства.

При процената треба да се земе предвид и дали постоела достапна алтернатива да се одбие извршување на воена служба, со што подносителот на барање би избегнал да учествува во наводните воени злосторства.

Дополнителни насоки за избегнување на воена служба се дадени во делот „Статус на бегалец: причини за прогон“ (параграф „Политичко мислење“) подолу.

ѓ. Дела кои по својата природа конкретно се поврзани со родот или со деца.

Делата кои по својата природа конкретно се поврзани со родот би можеле да опфатат, на пример, сексуално насилство, осакатување на гениталии, принуден абортус или принудна стерилизација.

Таквите дела би можеле да бидат извршени поради различни причини, вклучително и во врска со раса, религија, националност или политичко мислење. Исто така, тие може да се засноваат на родот и поради припадност на одредена социјална група (видете ги посебните прашања во делот „Статус на бегалец: причини за прогон“ (параграф „Припадност на одредена социјална група“) подолу).

Делата кои по својата природа конкретно се однесуваат на деца би можеле, на пример, да опфатат регрутирање на малолетни лица во вооружени сили, трговија со деца или детска проституција. Тие може да опфаќаат прекршување на посебните права на детето, како што се правата утврдени во [Конвенцијата за правата на детето](#) и во нејзините незадолжителни протоколи.

Ако делото не е опфатено со ни една од горенаведените точки, надлежниот службеник сепак треба да продолжи со разгледување во согласност со чекор 2.

2. Дали делото претставува прекршување на човеково право од кое не може да се отстапи или претставува доволно сериозно прекршување на друго основно човеково право? [\[назад до контролната листа\]](#)

а. Кои права?

„Човекови права од кои не може да се отстапи“ се однесува на правата што се апсолутни и не може да подлежат на какво било отстапување, дури и во време на војна или вонредна состојба. Во член 15(2) од Европската конвенција за човекови права е наведена листа на права што под никакви околности не смее да се укинат.

Право на живот (освен во однос на смрт што е резултат на законски воени дејства)

Забрана на измачување (тортура) и нечовечко или понижувачко постапување или казнување

Забрана на ропство и поробување

Принцип на законитост во кривичното право (ни едно кривично дело не може да се смета за извршено и ни една казна за изречена без претходно постоечко казниво право)

И други „основни човекови права“ може да произлезат од релевантните инструменти за човековите права, како што се следниве.

- Универзална декларација за човековите права.
- Меѓународен пакт за граѓански и политички права: Треба да се напоми дека и во овој Пакт некои права се споменуваат како права од кои не може да се отстапи. Освен правата според член 15(2) од Европската конвенција за човекови права, тука спаѓаат и следните:
 - забрана за затворање поради неможност да се исполни договорна обврска;
 - признавање како личност секаде пред законот;
 - слобода на мислење, свест и религија — слобода за искажување на нечија вера или убедувања може да подлежи само на ограничувања што се пропишани со закон и се неопходни за обезбедување јавна безбедност, ред, здравје или морал, или основни права и слободи на другите.
- Меѓународна конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација.
- Конвенција за елиминирање на сите форми на дискриминација на жените.
- Конвенција за правата на детето.
- Конвенција за правата на лицата со попреченост.

Дали човековите права што се наведени во овие инструменти може да се разгледуваат и да се квалификуваат како „основни“ ќе биде предмет на анализа во однос на тоа дали се работи за права што имаат основно значење и природно му припаѓаат на секое лице.

б. Колку сериозно?

За да оцени дали прекршувањето на основните права е доволно сериозно, надлежниот службеник треба да разгледа дали и во која мера малтретирањето влијае врз можноста да се ужива одредено право.

Ако делото не е опфатено во горенаведеното, надлежниот службеник треба да премине на чекор 3.

3. Дали постапувањето може да се смета за збир од различни мерки чии последици би влијаеле на подносителот на барање на сличен начин? [\[назад до контролната листа\]](#)

Постапувањето, исто така, може да се смета за прогон ако претставува збир од различни мерки што, земено заедно, а понекогаш и во комбинација со други несакани лични околности и/или земајќи го предвид општиот контекст, влијаат врз поединецот на сличен начин како прекршување на неговите основни права.

„Сличен“ начин не значи „ист“ начин, а може да биде доволен понизок праг на сериозност. Процената треба да се врши поединечно за секој случај, имајќи ги предвид индивидуалните околности на подносителот на барање.

Со овие различни мерки, на пример, може да се прекршуваат економските, социјалните и културните права на подносителот на барање, како што е правото на образование, здравство, работа, социјално осигурување или учество во културниот живот.

Основан страв [\[назад до контролната листа\]](#)

Во рамките на азил може да се смета дека поимот „основан страв“ опфаќа два аспекта што често се означуваат како негови „субјективни“ и „објективни“ елементи. Фокусот на процената е на тоа дали стравот е „основан“ (односно на објективниот елемент).

„Страв“

Стравот може да се дефинира како вознемирувачка емоција предизвикана од претстојна повреда, без оглед на тоа дали закана е реална или замислена.

Според тоа, субјективниот аспект се однесува на стравот што го чувствува подносителот на барање.

Треба да се нагласи дека психолошките реакции се разликуваат меѓу поединци, вклучително и кога се соочени со иста ситуација. Доживувањето страв природно е поврзано со фактори, како што се личност, возраст, социо-културно минато и претходни искуства на подносителот на барање. Надлежните службеници треба да ја имаат предвид личната состојба на подносителот на барање, како и искажувањето страв што произлегува од неговите изјави.

Со оглед на тоа дека стравот од враќање во сопствената земја може да произлезе од многубројни различни причини, не е неопходно сите да се поврзани со прогон во смисла на Директивата за квалификување. Покрај тоа, не е неопходно да се утврди дали стравот од прогон е доминантен мотив за подносителот на барање сè додека може да се идентификува таквиот страв.

Посебни согледувања

Кога подносителот на барање не искажува страв. Во некои случаи подносителот на барање не мора изречно да наведе дека се плаши. Во други случаи, пак, тој дури може да изјави дека не се плаши. Меѓутоа, отсуството на страв може да се смета за неважно кога околностите објективно би оправдале дека во такви околности секој се соочува со опасност.

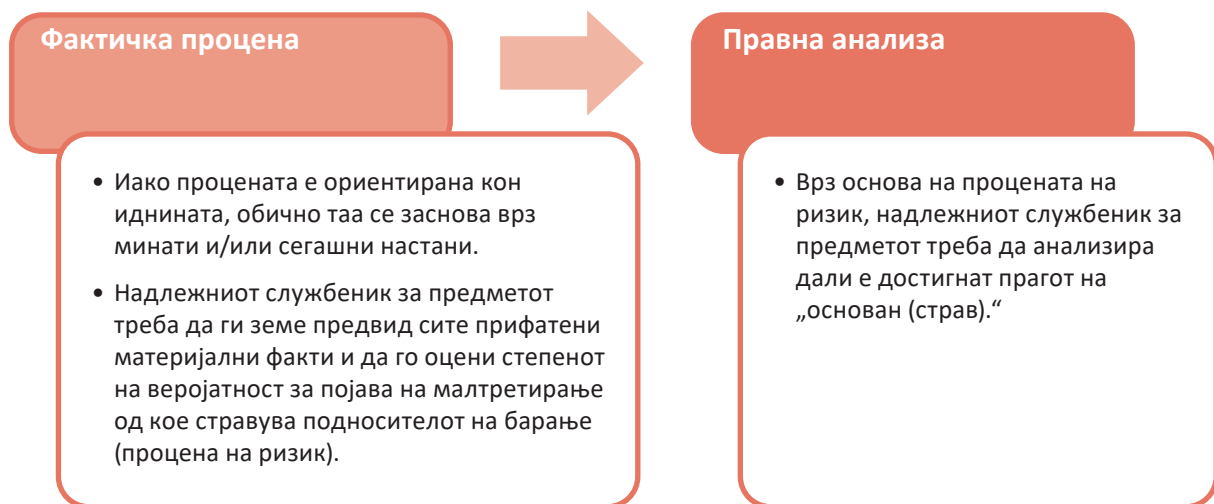
„Основан“

Субјективниот страв на подносителот на барање треба објективно да се поткрепи за да се смета за „основан“.

Со оглед на тоа дека елементот „основан“ од дефиницијата за бегалец се однесува на степенот на веројатност со која подносителот на барање се соочува со прогон, главно, тој е прашање на фактичка процена на ризикот (видете *Практичен водич: Процена на доказите на ЕКПА*). Во оваа процена надлежниот службеник треба да ја разгледа индивидуалната состојба на подносителот на барање во смисла на информациите за општата состојба во земјата на потекло (на пример, политичка, верска, социјална или безбедносна состојба). Во таа смисла, може да бидат релевантни информациите за прогон на членовите на семејството или на лица во слична ситуација со онаа на подносителот на барање.

За да се оцени „основаноста“ како правен услов, треба да се земе предвид следново.

- ✓ Прво, треба да се напоми дека процената се фокусира на тоа дали таквиот страв е основан **во време кога се донесува одлука за барањето за меѓународна заштита**, односно основаниот страв на подносителот на барање треба да биде актуелен. Околностите на лицето што бега би можеле да се сменат или да престанат да постојат со текот на времето или, обратно, да настанат по неговото бегане (подолу видете го делот „Потребите за меѓународна заштита што произлегуваат на самото место (*sur place*)“).
- ✓ Второ, „основан страв“ се заснова врз процена на ризикот, која е **насочена кон иднината**. Поради неразделивите тешкотии во предвидувањето што би се случило ако подносителот на барање треба да се врати, во таа смисла постои голем ризик за субјективна оценка. Според тоа, од најголемо значење е оцената на основаниот страв да се заснова врз објективна методологија и да се избегнуваат шпекулации. Таквата методологија во однос на фактичкиот аспект на оваа процена може да се најде во *Практичниот водич: Процена на доказите на ЕКПА*.

Посебни согледувања

Искуство со прогон во минатото. Фактот дека подносителот на барање порано подлежел на прогон, сам по себе, не значи дека постои ризик од иден прогон. Меѓутоа, прогонот или заканите во минатото би претставувале сериозна индикација за основан страв. Во таков случај, на надлежниот службеник ќе биде товарот на докажување дека прогонот нема да се повтори ако подносителот на барање се врати во својата земја.

Покрај тоа, во зависност од националните практики, може да има случаи кога е докажано дека повредата нема да се повтори, меѓутоа можеби прогонот во минатото бил толку **ужасен** што повредата се смета за постојана. Во таква ситуација од подносителот на барање не треба да се очекува да се врати на местото на прогон затоа што враќањето би можело да му предизвика психолошка болка што ќе достигне иста сериозност како прогон.

Од друга страна, надлежните службеници мора да имаат предвид дека **отсуството на претходен прогон не значи дека не постои идна опасност од прогон**. Стравот на подносителот на барање може да биде основан независно од неговите минати и сегашни искуства.

Меѓутоа, опасноста од изложување на прогон по враќањето секогаш би требало да биде индивидуален ризик.

Статус на бегалец: причини за прогон [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 10	

Женевската конвенција предвидува пет причини за прогон врз чија основа се признава статусот на бегалец: раса, религија, националност, припадност на одредена социјална група и политичко мислење. Овие причини не се исклучуваат меѓу себе и во одреден случај може да биде важна повеќе од една основа.

Исто така, важно е да се напоми дека причината за прогон не мора да биде некоја реална карактеристика на подносителот на барање, туку таа може да му биде припишана.

Освен тоа, сите спомената основи би можеле да бидат активирани во врска со некое дејство, како и пропуст, на подносителот на барање.

Процената не може да се заснова врз претпоставката дека лицето би можело да избегне прогон така што ќе се воздржи од одредени практики поврзани со овие основи, на пример, практикување на верата, искажување на родовиот идентитет, сексуална ориентација или политичко мислење.

Раса [\[назад до контролната листа\]](#)

Според Директивата квалификување, концептот **раса** конкретно треба да опфаќа:

боја на кожата	потекло	припадност на одредена етничка група
----------------	---------	--------------------------------------

Боја на кожата се однесува на традиционалната дефиниција за раса што се користи за да се упати на главните групи на човештвото според физичките карактеристики и изгледот.

Потекло се однесува на групи што се поврзани со заеднички предци, како што се припадност на племе, клан, каста или на одредена наследна заедница.

Не постои општоприфатена дефиниција за **етничка група**, но, генерално, се смета дека тоа е заедница (вклучително и малцинство и/или автохтоно население) со заеднички карактеристики, како што се јазик, религија, заедничка историја, култура, општествени норми и обичаи, начин на живот и место на живеење.

Етничката припадност е основа што може да се разгледува во рамките на раса, но и во рамките на државјанство (подолу видете го параграф „Државјанство“).

Религија [\[назад до контролната листа\]](#)

Според Директивата за квалификување, концептот **религија** конкретно треба да опфаќа:

верски, неверски или атеистички убедувања	учество во формално практикување на верата, приватно или во јавност, самостојно или во заедница со други, или воздржување од тоа	учество во религиозни дејства или изразување на гледиште, или воздржување од тоа
учество во форми на лично или на заедничко однесување што се заснова врз некое верско убедување или е пропишано од таквото убедување, или воздржување од тоа		

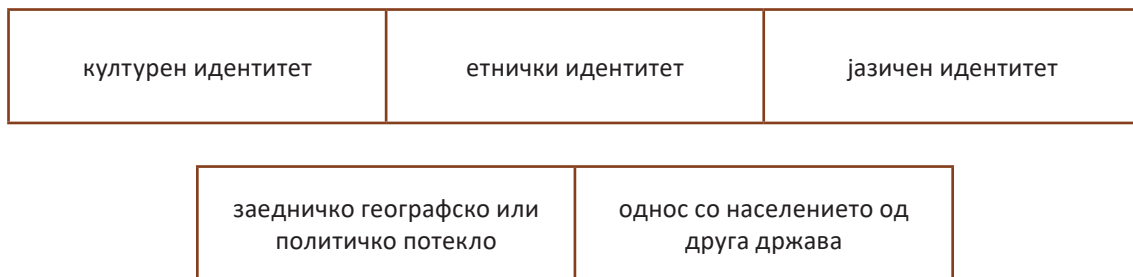
Основата поврзана со религија има широка и флексибилна дефиниција во согласност со Директивата за квалификување, вклучително и однесувањето засновано врз или управувано од кое било религиозно убедување што може да опфаќа секојдневно однесување, начин на живот и заеднички обичаи и општествени норми.

Од суштинско значење за оваа основа е и процената на правото да не се практикува една религија, правото на атеизам или на промена на религијата. Исто така, таа ја вклучува можноста за практикување религија во јавност, вклучително и правото на ширење на верата преку проселитизам.

Меѓутоа, треба да се напоми дека штетното практикување на религијата, кое може да влијае врз физичкиот или психолошкиот интегритет на лицето, не е опфатено со заштитата на меѓународните човекови права и со правото за бегалци.

Националност [\[назад до контролната листа\]](#)

Според Директивата за квалификување, концептот на **националност** не е ограничен на **државјанство** или немање државјанство, туку конкретно вклучува **припадност на група определена со нејзиниот:**

Од аспект на етничкиот идентитет, основите поврзани со националноста и со расата често се преклопуваат (погоре видете го параграф „Раса“).

Треба да се напоми дека прогон на лице поради тоа што е без државјанство треба да се разгледува по оваа основа.

Припадност на одредена социјална група [\[назад до контролната листа\]](#)

Концептот „определена социјална група“ се смета за флексибилен модел што може да еволуира со текот на времето. Меѓутоа, за да се зачува интегритетот на Женевската конвенција и на Директивата за квалификување и да се обезбеди другите основи да не се сметаат за излишни, оваа основа може да се толкува како „сеопфатна“ категорија.

Според Директивата за квалификување, се смета дека некоја група формира одредена социјална група кога:

- членовите на таа група споделуваат вродени карактеристики или заедничко потекло што не може да се смени или споделуваат карактеристика или убедување што е толку фундаментално за идентитетот или за свеста што лицето не треба да се присили да се откаже од него; и
- таа група има специфичен идентитет во релевантната земја затоа што околното општество ја смета за поинаква.

Овие елементи дополнително се објаснети подолу.

Заедничка карактеристика

Заедничката карактеристика мора да биде:

- **вродена карактеристика** — обично, ова се карактеристики со кои е родено лицето (на пример, пол и род), но треба да се забележи дека карактеристиките не мора задолжително да се непроменливи или незаменливи; или
- **заедничко потекло што не може да се смени**, како што се наследен статус, социјално или образовно минато или претходни искуства; или
- карактеристика или убедување што е толку **фундаментално за идентитетот или за свеста** што лицето не може да се присили да се откаже од него.

Самиот факт на прогонот не може да биде единствен елемент што ѝ дава содржина на „определена социјална група“, бидејќи тоа би ја лишило оваа основа од каква било значајна содржина.

Не е неопходно припадниците на групата што споделуваат заеднички карактеристики да се познаваат меѓу себе, да се обединети или да се поврзани на каков било начин. Големината на групата, исто така, е ирелевантна.

Перцепција за различен идентитет

Перципирањето на групата како различна, само по себе, не подразбира негативна конотација.

Културата, обичаите или традицијата може да влијаат на перцепцијата која ја има околното општество. Ова значи дека за да го оценат овој критериум, надлежните службеници мора внимателно да ги земат предвид релевантните информации за земјата на потекло. Критериумот за „различен идентитет“ може да биде исполнет во однос на една држава, а не во однос на друга.

Постоењето на кривично право, кое конкретно е насочено кон одредени лица, би го поддржало тврдењето дека треба да се смета дека овие лица формираат определена социјална група. Практиките на дискриминација, исто така, може да покажат дека е исполнет критериумот на „различен идентитет“.

Посебни согледувања

Пол, родов идентитет и сексуална ориентација

За дефинирање на определена социјална група, прашањата што произлегуваат во однос на **полот на подносителот на барање, вклучително и родовиот идентитет и сексуалната ориентација**, кои може да бидат поврзани со одредени правни традиции и обичаи, а тоа, на пример, резултира со осакатување на гениталиите, присилна стерилизација или принуден абортус, треба да се земат предвид ако се поврзани со основан страв од прогон кај подносителот на барање.

Сексуална ориентација/сексуален идентитет. Ова се однесува на способноста на едно лице за длабока емотивна, афективна и/или сексуална привлечност кон и/или интимни и сексуални односи со лица од различен пол, ист пол или повеќе од еден пол. Тоа може да се разбере како континуитет меѓу исклучителната хетеросексуалност, од една страна, и исклучителната хомосексуалност, од друга страна, со бисексуалност помеѓу нив. Разбирањето на сексуалната ориентација значително се разликува во различни земји и култури.

Сексуалната ориентација е својствена карактеристика на поединецот и нема сомнение дека таа може да биде заедничка карактеристика за дефинирање на определена социјална група.

Треба да се забележи дека не може да се подразбира дека сексуалната ориентација вклучува дела што се сметаат за кривични во согласност со националното право на земјите членки.

Родов идентитет. Ова се однесува на длабоко почувствувано внатрешно и индивидуално искуство на поединецот за родот што може, но и не мора да соодветствува на полот што

е одреден при раѓање, вклучително и личното чувство за телото (што може да вклучува, ако е слободно избрано, модификација на физичкиот изглед или функција со помош на медицински, хируршки или други средства) и други искажувања на полот, како што се облекување, говор и манири.

Родот го надминува биолошкиот пол на лицето. Тоа е социјална, културна и психолошка конструкција што ја градат општествата врз основа на полот, а се однесува на „улогите“ што им се припишуваат на двата пола.

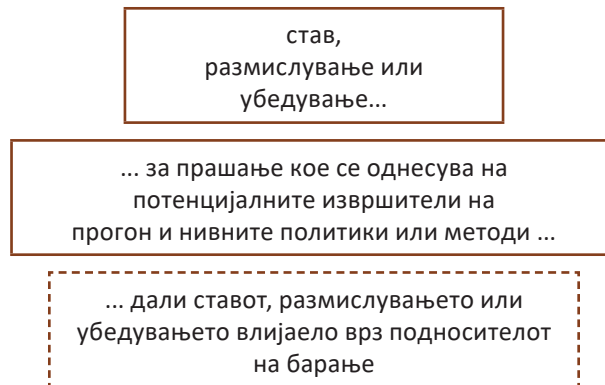
Прогонот заснован врз родот, родовиот идентитет и сексуалната ориентација често вклучува недржавни субјекти, вклучително и семејството на подносителот на барањето.

На национално ниво може да има дополнителни насоки за тоа кои групи сочинуваат конкретни социјални групи.

Национални насоки

Политичко мислење [\[назад до контролната листа\]](#)

Според Директивата за квалификување, концептот **политичко мислење** конкретно го вклучува следново:

Важен аспект на дефиницијата која е дадена во Директивата за квалификување е дека политичкото мислење може да биде основа за прогон не само од државата, туку и од недржавни субјекти. Политичкото мислење има поширок опфат од нечии гледишта за официјалната политика на владата. Тоа може да се однесува на политиките на кој било потенцијален субјект на прогон (вклучително и на недржавни субјекти), нивната содржина и методите на ширење.

Посебни согледувања

Избегнување на воена служба. Посебен случај што е опфатен во основата која се однесува на политичкото мислење може да биде избегнувањето на воената служба. За ова да се смета ова за релевантна основа за прогон, учеството во воена активност треба да биде во спротивност со вистинските политички, религиозни или морални убедувања на подносителот на барање. Насоките за процена дали казнувањето за вакво избегнување би претставувало прогон се дадени погоре во рамките на посебните прашања во параграфот „Прогон“.

Државни службеници. Извршителите на прогон може да сметаат дека државните службеници имаат политичко мислење во корист на владата.

Факт за напуштање на земјата. Во некои случаи надлежните органи во земјата на потекло би можеле да сметаат дека самиот факт за нерегуларно напуштање на земјата на потекло или останување во странство искажува определен политички став.

Поврзаност/(поради) [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 9(3)	

Делата на прогон како такви не го квалификуваат лицето како бегалец ако не се извршени поради една (или повеќе) од петте горенаведени причини. Мора да постои причинско-последична врска меѓу причината и прогонот или отсуството на заштита од таквиот прогон.

Поврзаноста може да биде следна.

- **Поврзаност со делата на прогон.** Во овој случај, стравот на подносителот на барање се поврзува со неговата (реална или припишана) раса, религија, националност, припадност на определена социјална група или политичко мислење.
- **Поврзаност со отсуство на заштита.** Има случаи кога причините за прогон може да бидат надвор од дефиницијата за бегалец, но кога тој се толерира, поттикнува или не се спречува од давателите на заштита поради една од петте основи. Според тоа, условот за поврзаност би бил задоволен во однос на отсуството на заштита.

Подносителот на барање можеби нема да биде во можност да ги покаже намерите или мотивите за прогон на извршителот на прогон. Можеби е нереално да се очекува дека прогонителите јасно се идентификувале себеси, ја презеле одговорноста за своите дела или ги дефинирале своите мотиви. Меѓутоа, исто така, можно е да се извлече соодветен заклучок од посредните елементи.

Посебни согледувања

Повеќе мотиви. Освен причините кои се однесуваат на расата, религијата, националноста, припадноста на определена социјална група и политичкото мислење, може да има и други причини за прогон. Важно е да се напоми дека за да се утврди потребната причинско-последична врска, делата не треба да бидат мотивирани исклучително од една од петте причини.

Супсидијарна заштита [\[назад до контролната листа\]](#)

Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 2(f)	

Како што укажува името, супсидијарната заштита треба да служи како дополнителна форма на меѓународна заштита што го дополнува статусот на бегалец. Тоа значи дека **на лицето треба да му се додели супсидијарна заштита само ако не се исполнети условите за статус на бегалец.**

Како појдовна точка, постојат два елемента што треба да бидат разјаснети во врска со супсидијарната заштита: „реален ризик“ и „сериозна повреда“.

Реален ризик

„Реален ризик“ се однесува на стандардот за докажување применет во процената на ризикот во случај на супсидијарна заштита. Тоа е процената на факти и се толкува како соодветна на „**основан степен на веројатност**“ (видете [Практичен водич: Процена на доказите на ЕКПА](#)).

Сериозна повреда

„Сериозна повреда“ се карактеризира со природата и со интензитетот (тежината) на мешањето во правата на лицето. За да биде „сериозно“, тоа мешање мора да биде со доволна тежина. Освен тоа, тоа не може да биде каква било повреда, дискриминација или прекршување на правата. Во член 15 од Директивата за квалификување се дефинира опсегот на релевантната „сериозна повреда“ преку следниве одредби:

Сериозна повреда значи:

(а) смртна казна или егзекуција; или	(б) измачување (тортура) или нечовечко или понижувачко постапување или казнување на подносителот на барање во земјата на потекло; или	(в) сериозна и индивидуална закана по живот на цивилно лице заради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир.
--------------------------------------	---	--

Овие видови повреда, сами по себе, подразбираат доволна сериозност.

Не постои утврден хиерархиски или хронолошки редослед помеѓу различните одредби. Ако се покаже дека се применливи повеќе од една одредба од член 15 од Директивата за квалификување, надлежниот службеник треба да ја примени онаа што најдобро соодветствува на индивидуалниот случај. Не може да се исклучи дека во некои случаи супсидијарната заштита може валидно да се заснова врз повеќе од една основа.

Смртна казна или егзекуција [\[назад до контролната листа\]](#)

Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 15(a)	

Смртната казна како таква, под какви било околности, се смета за форма на сериозна повреда според член 15 од Директивата за квалификување. Не е потребно казната веќе да е досудена. Самото постоење на реален ризик дека по враќањето на подносителот на барање може да му биде досудена смртна казна може да се смета за доволно за да се поддржи потребата од супсидијарна заштита.

Како што укажува додавањето на терминот „егзекуција“, член 15(a), исто така, го опфаќа и намерното убивање на лице од недржавни субјекти што спроведуваат некаква власт. Воедно, тоа може да вклучува и вонсудско убивање, но треба да биде присутен елементот на намерно и формализирано казнување.

Посебни согледувања

Мораториум за смртна казна. Во случаи кога е на сила мораториум за смртна казна, но смртната казна како таква не е укината, сè уште може да постои реален ризик од смртна казна или од егзекуција на подносителот на барање.

Ако не може да се исклучи реален ризик од смртна казна или од егзекуција, исто така, тоа може да предизвика страв и болка што може да се споредат со сериозна повреда од член 15(б) од Директивата за квалификување.

Алтернативи на смртна казна. Во врска со потребите за потенцијална заштита, според член 15(б) од Директивата за квалификување, дополнително треба да се проценат алтернативите на смртната казна, како што е доживотен затвор, особено кога нема можности за ослободување.

Согледувања во врска со исклучување. Во некои случаи, смртната казна може да биде досудена за сериозни кривични дела извршени од подносителот на барање или за други дела што се опфатени со основите за исклучување (член 12 и член 17 од Директивата за квалификување). Според тоа, иако би биле исполнети критериумите од член 15(a) од Директивата за квалификување, треба да се испитаат прашањата за исклучување. Видете *Практичен водич: Исклучување на ЕКПА*.

Измачување или нечовечко или понижувачко постапување или казнување [\[назад до контролната листа\]](#)

Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 15(б)	

Член 15(б) од Директивата за квалификување суштински соодветствува на член 3 од ЕКЧП. Според тоа, судската практика на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) дава релевантни насоки за да се оцени дали постапувањето може да се квалификува според член 15(б) од Директивата за квалификување и нејзините концепти:

Во правната теорија често не се прави јасна разлика меѓу измачување и нечовечко или понижувачко постапување, но во секој случај потребно е малтретирањето да има минимално ниво на сериозност.

Оценувањето зависи од сите околности на случајот, како што е времетраењето на малтретирањето, неговите физички и психички ефекти и, во некои случаи, родот, возраста и здравствената состојба на лицето. Релевантни фактори може да бидат и целта заради која е извршено малтретирањето и намерата на извршителот.

Кога определено постапување веќе е оценето како прогон, треба да се разгледа дали е поткрепено и нивото на сериозност што е потребно согласно член 15(б) од Директивата за квалификување.

Измачување

Измачувањето е тешка и намерна форма на сурово, нечовечко или понижувачко постапување со кое е поврзана посебна стигматизација.

Според релевантните меѓународни инструменти, како што е [Конвенцијата против измачување и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување](#), измачувањето се подразбира како:

- **намерно дело;**
- дело со кое се нанесува **силна болка или страдање**, независно дали е **физичко** или **психичко**;
- за **цели**, како што е добивање информации или признание од лицето што е подложено на измачување или од трето лице, казнување на лицето што е подложено на измачување за дело што тоа или трето лице го извршило или за кое е осомничено дека го извршило, или заплашување или принудување на лицето или на трето лице, или од која било причина заснована врз каков било вид дискриминација.

Иако согласно оваа Конвенција понатаму е потребно делото на измачување да е извршено од јавен субјект или на иницијатива на јавен субјект, во Директивата за квалификување јасно се наведува дека извршители на сериозна повреда може да бидат и недржавни субјекти (видете го делот „Извршители на прогон или на сериозна повреда“ подолу). Во однос на член 15(б) од Директивата за квалификување не се прави никаков исклучок.

Измачување или нечовечко постапување или казнување

Разликата помеѓу измачување и нечовечко или понижувачко постапување или казнување повеќе е разлика во степенот отколку во природата.

Тие покриваат широк опсег на форми на малтретирање што достигнува определено ниво на сериозност.

Нечовечко се однесува на постапување или на казнување со кое намерно се предизвикува силно психичко или физичко страдање (што не го достигнува прагот на измачување).

Понижувачко се однесува на постапување или на казнување што кај жртвата предизвикува чувство на страв, страдање и инфериорност со кои лицето може да биде понижено.

Треба да се нагласи дека не се бара посебна цел. Процената дали постапувањето или казнувањето е нечовечко или понижувачко, исто така, подразбира субјективно согледување од страна на лицето што е подложено на такво постапување/казнување.

Посебни согледувања

Недостапност на соодветна здравствена заштита. Потребно е измачувањето или нечовечкото или понижувачкото постапување или казнување да е извршено намерно. Оттука, потенцијалната повреда која може да ја доживее подносителот на барање кој страда од сериозна болест ако се врати во својата земја на потекло не би била опфатена со член 15(б) од Директивата за квалификување, освен ако овој подносител на барање намерно не е лишен од здравствена заштита. Така, иако недостапноста на соодветна здравствена заштита е важно прашање во контекст на забраната за присилно враќање според член 3 од ЕКЧП, таа не е опфатена со полето на примена на нечовечко или понижувачко постапување од член 15(б) од Директивата за квалификување. За квалификување за меѓународна заштита, според Директивата за квалификување, потребно е да постои извршител на сериозна повреда.

Судско гонење и казнување за вообичаени кривични дела. Судското гонење и казнување за вообичаени кривични дела не се карактеризира како нечовечко или понижувачко постапување или казнување освен кога постоеле посебни отежнувачки околности со кои се поддржува претпоставката дека судското гонење или казнувањето во голема мера било неправично или непропорционално. При процената треба да земе предвид и дали е почитувано правото на правично судење.

Корисно е да се напомним дека нечовечкото или понижувачкото постапување или казнување може да се утврдат дури и во случај на престап извршен од подносителот на барање. Ако во таков случај е утврдена потреба за заштита, сè уште може да биде релевантно размислувањето за исклучување. Видете [Практичен водич: Исклучување на ЕКПА](#).

Лишување од слобода. Државата мора да обезбеди притвореното лице да биде сместено во услови што се соодветни за почитување на човековото достоинство. Начинот и методите на спроведување на таквата мерка не смее да го изложат лицето на болка и на тешкотија со интензитет што го надминува неизбежното ниво на страдање што е составен дел на лишувањето од слобода.

Кога се проценуваат условите на притворот, може да се земат предвид, на пример, следниве елементи (кумулятивно): број на притворени лица во ограничен простор, соодветност на санитарните капацитети, греење, осветлување, условите за спиење, храна, рекреација или контакти со надворешниот свет.

Сериозна и индивидуална закана по животот или личноста на цивилно лице поради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир [\[назад до контролната листа\]](#)

Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 15(в)	

Елементите што треба да се утврдат за да се примени член 15(в) од Директивата за квалификување вклучуваат:

Освен тоа, треба да се напомним дека примената на член 15(в) од Директивата за квалификување значително зависи од општата состојба во земјата на потекло. Според тоа, во тој поглед клучен елемент претставува процената на објективните и на ажурираните информации за земјата на потекло.

Меѓународен или внатрешен вооружен судир

Како што утврди Судот на правдата на Европската унија во случајот *Diakité*, во контекст на член 15(в) од Директивата за квалификување не се применува дефиницијата за „вооружен судир“ според меѓународното хуманитарно право. Според тоа, за да се оцени дали се случува (меѓународен или внатрешен) „вооружен судир“, не е неопходно да се задоволат критериумите од меѓународното хуманитарно право.

За да се утврди дека се случува вооружен судир во рамки на значењето на член 15(в) од Директивата за квалификување, доволни се следниве два елемента:

- две или повеќе вооружени групи — без оглед дали се вклучени државни вооружени сили;
- судир меѓу овие вооружени групи.

Не е неопходно да се направи посебна процена на интензитетот на вооружените судири, нивото на организација на вклучените вооружени сили или траењето на судирот.

Освен тоа, во контекст на член 15(в) од Директивата за квалификување, не е неопходно да се направи разлика меѓу „меѓународен“ или „внатрешен“ вооружен судир бидејќи одредбата е еднакво применлива во состојби на меѓународен и на внатрешен вооружен судир.

Вооружен судир може да се случува само на делови од територијата.

Може да постојат насоки што ја квалификуваат состојбата во одредени земји или делови од земјата на потекло, како (меѓународен или внатрешен) вооружен судир.

Национални насоки

Цивилно лице

Неопходен предуслов за користење на заштитата од член 15(в) од Директивата за квалификување е да се биде цивилно лице бидејќи цел на одредбата е да се заштитат само оние лица што не учествуваат во судирот. Ова вклучува потенцијална примена на член 15(в) од Директивата за квалификување во однос на поранешни борци што вистински и трајно се откажале од вооружени активности.

Процената на потребите за заштита е процена насочена кон иднината. Според тоа, главно прашање е дали по враќањето подносителот на барање ќе биде цивил или не. Фактот дека лицето учествувало во непријателствата во минатото не мора да значи дека за него нема да биде применлив член 15(в) од Директивата за квалификување.

Според тоа, се смета дека терминот „**цивилно лице**“ се однесува на лице кое не би било припадник на ниедна од страните во судирот и не би учествувало во непријателствата. Кога се проценува применливоста на член 15(в) од Директивата за квалификување во однос на подносителот на барање кој порано учествувал во непријателства, може да биде важно, на пример, да се испита дали учествувал доброволно или под принуда. Во случај на поранешни борци, може да биде релевантно и прашањето за исклучување (видете [Практичен водич: Исклучување на ЕКПА](#)).

Треба да се напомни дека активното учество во непријателства не е ограничено на отворено носење оружје, туку тоа може да опфати и значајна логистичка и/или административна поддршка на борците.

Во случај на сомнение во однос на цивилниот статус на лицето, треба да се прифати пристап насочен кон заштита и лицето треба да се смета за цивил.

Во однос на тоа кој може да се квалификува како цивилно или нецивилно лице во определен вооружен судир, може да бидат на сила дополнителни национални насоки.

Национални насоки

неселективно
насилство

Неселективно насилство

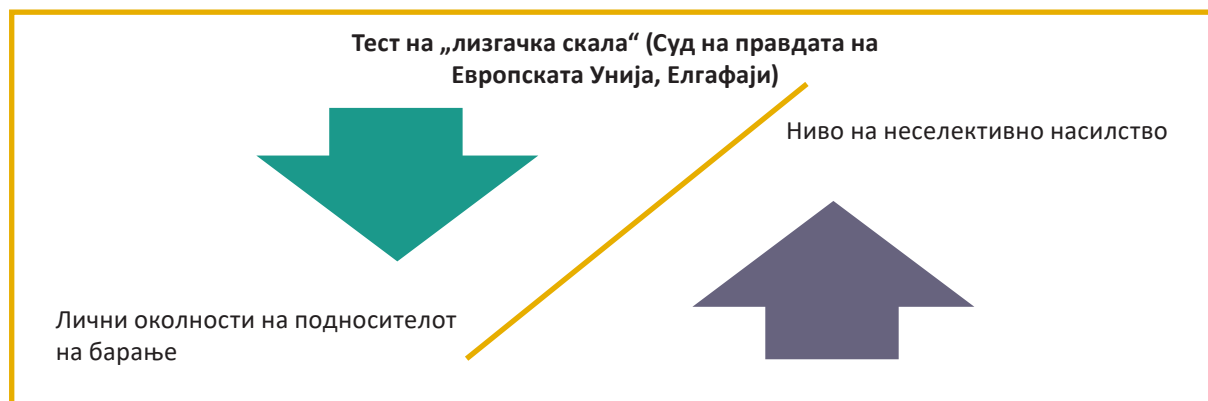
Како што утврди Судот на правдата на Европската унија во случајот *Elgafaji*, терминот „неселективно“ подразбира дека насилството „**може да се пренесе на луѓе без оглед на нивните лични околности**“. Според тоа, „неселективно“ се однесува на природата на насилството, а не на неговото ниво.

Освен тоа, може да се направи разлика во однос на нивото на неселективно насилство на следниов начин:

- I. територии каде што степенот на неселективно насилство достигнува толку високо ниво што може да се забележат реални основи за да се верува дека цивилното лице, кое се вратило во релевантната земја, односно во релевантниот регион, во зависност од случајот, може **само врз основа на своето присуство** на територијата на таа земја или регион да се соочи со реален ризик да подлежи на сериозна закана како што е наведено во член 15(в) од Директивата за квалификување; и
- II. територии каде што се врши неселективно насилство, меѓутоа тоа не достигнува толку високо ниво и кое би требало да биде поткрепено **со дополнителни индивидуални елементи**.

Во првата категорија, исклучително би се сметало за доволно „самото присуство“ и не би требало да се докажуваат никакви дополнителни елементи.

Во втората категорија, нивото на неселективно насилство не достигнува толку високо ниво и самото присуство на цивилното лице автоматски не би довело до реален ризик што е доволен да се примени член 15(в) од Директивата за квалификување. Во вакви случаи, колку што повеќе подносителот на барање е во можност да докаже дека конкретно е засегнат од факторите што се посебни за неговите околности, толку е пониско нивото на неселективното насилство што е потребно за да се примени член 15(в) од Директивата за квалификување; и колку што е повисоко нивото на неселективното насилство што се врши, толку е пониско нивото на дополнителните фактори што се однесуваат на личните околности што се потребни за подносителот на барање. Ова се нарекува „лизгачка скала“.

При утврдувањето дали на (дел од) територијата се врши неселективно насилство, може да се земат предвид различни индикатори:

- број на инциденти, вклучително и нивна зачестеност и густина во однос на локалната популација;
- природа на методите и на тактиката, вклучително и на целите;
- број на цивилни жртви (вклучително и повредени лица);
- присуство и капацитет на различни субјекти во судирот;
- географски опсег на насилството;
- раселување предизвикано од судирот.

Други значајни влијанија врз секојдневниот живот, како што се слобода на движење, пристап до основни услуги, здравствена заштита, образование и состојба со раселени лица по враќањето, исто така, може да се земат предвид.

сериозна и
индивидуална
закана

Сериозна и индивидуална закана

Во споредба со одредбите од член 15(а) и (б) од Директивата за квалификување, повредата што е дефинирана во член 15(в) од Директивата вклучува поопшт ризик за подносителот на барање. Она што е потребно е „сериозна и индивидуална закана (врз животот или личноста на цивилното лице)“ повеќе отколку конкретни дела на насилство.

Овој елемент од член 15(в) од Директивата за квалификување треба да се разгледува од аспект на „лизгачката скала“ и на можната диференцијација меѓу одредени нивоа на неселективно насилство.

Исклучително може да се смета дека постоењето на ваква закана може да се утврди таму каде што степенот на неселективно насилство што го карактеризира вооружениот судир достигнува толку високо ниво, што постојат реални основи за да се верува дека цивилното лице, кое се вратило во релевантната држава или, во зависност од случајот, во релевантниот регион, може само врз основа на неговото присуство на територијата на таа држава или регион, да се соочи со реален ризик да подлежи на таа закана. Таму каде што не е достигнато толку високо ниво на неселективно насилство, ќе бидат потребни елементи на индивидуализација, како што се укажува во текстот на член 15(в) од Директивата за квалификување. Во тој однос, за некои подносиители на барање може да се смета дека постои поголема веројатност да станат жртви на неселективно насилство како резултат на нивните лични околности.

Релевантни лични околности што треба да се земат предвид може да бидат фактори, како што се возраста, родот, здравствената состојба и инвалидитети, недостигот од семејна поврзаност, економската состојба и географската близина до подрачја што се подложени на насилство.

(по) животот
или личноста

Живот или личност

Како што утврдил Европскиот суд на правдата во случајот *Elgafaji*, член 15(в) од Директивата за квалификување има дополнително поле на примена во споредба со член 3 од Европската конвенција за човекови права и, според тоа, мора да се толкува независно, но со должно уважување на човековите права што се гарантирани со Европската конвенција за човекови права.

Повредата што може да влијае врз животот или личноста на подносителот на барање не е ограничена на физичка, туку може да вклучува и сериозна психолошка повреда кога таквата повреда е јасно предизвикана од судирот.

поврзаност
(поради
неселективно
насилство)

Поврзаност (поради)

Условот за поврзаност („поради“) се однесува на причинско-последичната врска меѓу неселективното насилство и повредата (сериозна закана за животот или личноста на цивилно лице).

Толкувањето на причината („поради“) не смее да биде ограничено на повреда која е директно предизвикана од неселективно насилство или од дела кои потекнуваат од субјектите во судирот.

Во одредена мера, тоа може да го вклучува и индиректното влијание на неселективното насилство во состојби на вооружен судир. Сè додека постои очигледна врска со неселективното насилство, во оцената може да бидат земени предвид одредени индиректни ефекти, на пример, широко распространето криминално насилство како резултат на целосно нарушување на јавниот ред и мир, уништување на потребните средства за преживување, проблеми поврзани со снабдување со храна и достапност на здравствена заштита.

Потреби за меѓународна заштита што произлегуваат на самото место (*sur place*) [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 5	

Условот подносителот на барање да е надвор од својата земја на потекло не значи дека за да му биде признаен статус на бегалец или да му биде доделена супсидијарна заштита, тој морал да ја напушти својата земја поради основан страв од прогон или реален ризик за сериозна повреда. Релевантни околности може да произлезат подоцна и таа ситуација се нарекува „*sur place*“ (на самото место).

Ситуации што настануваат *sur place*.

<i>Основаниот страв од прогон или реален ризик за сериозна повреда може да се заснова врз настани што се случиле откако подносителот на барање ја напуштил земјата на потекло.</i>	Ова се однесува на околности што се надворешни и не зависат од подносителот на барање, имаат директни последици врз состојбата на подносителот на барање и создаваат основан страв од прогон или реален ризик за сериозна повреда. Овие настани може да се однесуваат на значителна промена на околностите во земјата на потекло, вклучително и интензивирање на претходно постоечки фактори откако подносителот на барање ја напуштил земјата на потекло. Меѓутоа, не е неопходно овие настани да се случуваат во земјата на потекло. Влијание врз индивидуалната состојба на подносителот на барање може да имаат и дела на трети лица.
--	---

<i>Основаниот страв од прогон или реален ризик од сериозна повреда може да се заснова врз активности во кои учествувал подносителот на барање откако ја напуштил земјата на потекло, особено кога ќе се утврди дека активностите на кои се повикува претставуваат израз и продолжување на убедувања или на склоности што ги имал во земјата на потекло.</i>	При решавањето на ситуациите што настануваат <i>sur place</i> , а кои се поврзани со постапки на подносителот на барање, надлежните службеници мора да оценат дали извршителите на прогон се запознаени со убедувањата или со постапките на подносителот на барање и неповолно гледаат на нив до таа мера што кај подносителот на барање би се создал основан страв од прогон или тој би се соочил со реален ризик за сериозна повреда. Поимот „искажување и продолжување на убедувањата или на склоностите што (подносителот на барање) ги имал во земјата на потекло“ не налага тие претходно да биле искажани во земјата на потекло. Меѓутоа, очигледно тоа би помогнало да се докаже дека тие убедувања и склоности постоеле и порано.
---	---

Не доведувајќи ја во прашање Женевската конвенција, земјите членки може да утврдат дека на подносителот на барање кој подоцна ќе поднесе барање, обично нема да му биде доделен статус на бегалец ако ризикот за прогон се заснова врз околности што подносителот на барање ги создал со своја сопствена одлука по напуштањето на земјата на потекло (член 5(3) од Директивата за квалификување). Можноста за воведување ваков исклучок има цел да се избегнат злоупотреби на режимот на меѓународна заштита. Меѓутоа, треба да се напоми дека процената на тоа дали стравот на подносителот на барање е основан секогаш останува насочена кон иднината, а принципот на забрана на присилно протерување треба да се почитува во сите случаи.

Национално законодавство и насоки

Извршители на прогон или на сериозна повреда [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 6	

Извршителите на прогон или на сериозна повреда опфаќаат:

Држава

- Поимот држава треба широко да се толкува. Таа опфаќа органи де јуре и де факто и може да ги опфати кои било службеници што извршуваат владини функции, без оглед дали се однесуваат на правосудниот, извршниот или на законодавниот дел од владата, и кои работат на кое било ниво.
- Државните чинители што вршат прогон или сериозна повреда исто така може да вклучуваат: лица или субјекти што се ополномоштени да извршуваат владини овластувања; физички лица или групи што дејствуваат под контрола или со налог на органи или субјекти што се ополномоштени да извршуваат владини овластувања; или државни агенти што дејствуваат надвор од опсегот на нивните законски овластувања.

Партии или организации што ја контролираат државата или значителен дел од нејзината територија

- При контрола на територијата на државата или на нејзин значителен дел, партиите и организациите би можеле да претставуваат *де факто* државни субјекти со тоа што извршуваат елементи на владини овластувања во отсуство на *де јуре* државен орган.
- Делбената линија меѓу партиите или организациите што ја контролираат државата или значителен дел од нејзината територија и недржавните чинители не е секогаш е остра.

Недржавни чинители

- Овој поим ги опфаќа сите недржавни чинители, како што се кланови и племиња, бунтовнички групи, криминалци и членови на семејства.

Извршителите на прогон се клучни елементи во постапката за утврдување на статусот. Прогонот или сериозната повреда секогаш мора да има форма на однесување на конкретен извршител.

Заштита во земјата на потекло [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 7	

Меѓународната заштита е секундарна во однос на заштитата што е достапна во земјата на потекло. Поради тоа, процената на достапноста на заштита во земјата на потекло е задолжителен чекор во анализата на потребата за меѓународна заштита што треба да се преземе ако надлежниот службеник претходно утврдил дека постои реален ризик за прогон или за сериозна повреда во случај ако подносителот на барање се врати во областа на неговото живеалиште во земјата на потекло.

Прво, надлежниот службеник треба да разгледа дали во областа на живеалиштето во земјата на потекло ќе биде достапна заштита. Ако таква заштита не е достапна за подносителот на барање, потребно е да се испита постоење на друга безбедна област во таа земја.

Достапноста или недостапноста на заштита не треба да се поврзува со причините за прогон. Едноставниот неуспех и неможност да се обезбеди доволна заштита се показатели на недостиг од заштита. Мотивите или дискриминаторските причини на давателите на заштита не претставуваат предуслов. Меѓутоа, треба да се напоми дека во случаи кога намерно не е дадена заштита, тоа би можело да се смета за прогон или за сериозна повреда.

Во следнава табела се прикажани задолжителните елементи што треба да се земат предвид кога се оценува достапноста на заштита од прогон или од сериозна повреда.

Заштита во земјата на потекло		
Даватели на заштита	... мора да бидат	... да обезбедат заштита која е
<div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">државата</div> <div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 10px; margin-top: 10px;"> партиите или организациите, вклучително и меѓународните организации што ја контролираат државата или значителен дел од територијата на државата </div>	<div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">подготвени</div> <div style="font-size: 2em; color: green; margin: 10px auto;">+</div> <div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">во можност</div>	<div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">ефективна</div> <div style="font-size: 2em; color: green; margin: 10px auto;">+</div> <div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">трајна</div> <div style="font-size: 2em; color: green; margin: 10px auto;">+</div> <div style="border: 1px solid green; border-radius: 15px; padding: 5px; text-align: center; width: fit-content; margin: 5px auto;">достапна</div>

Даватели на заштита [\[назад до контролната листа\]](#)

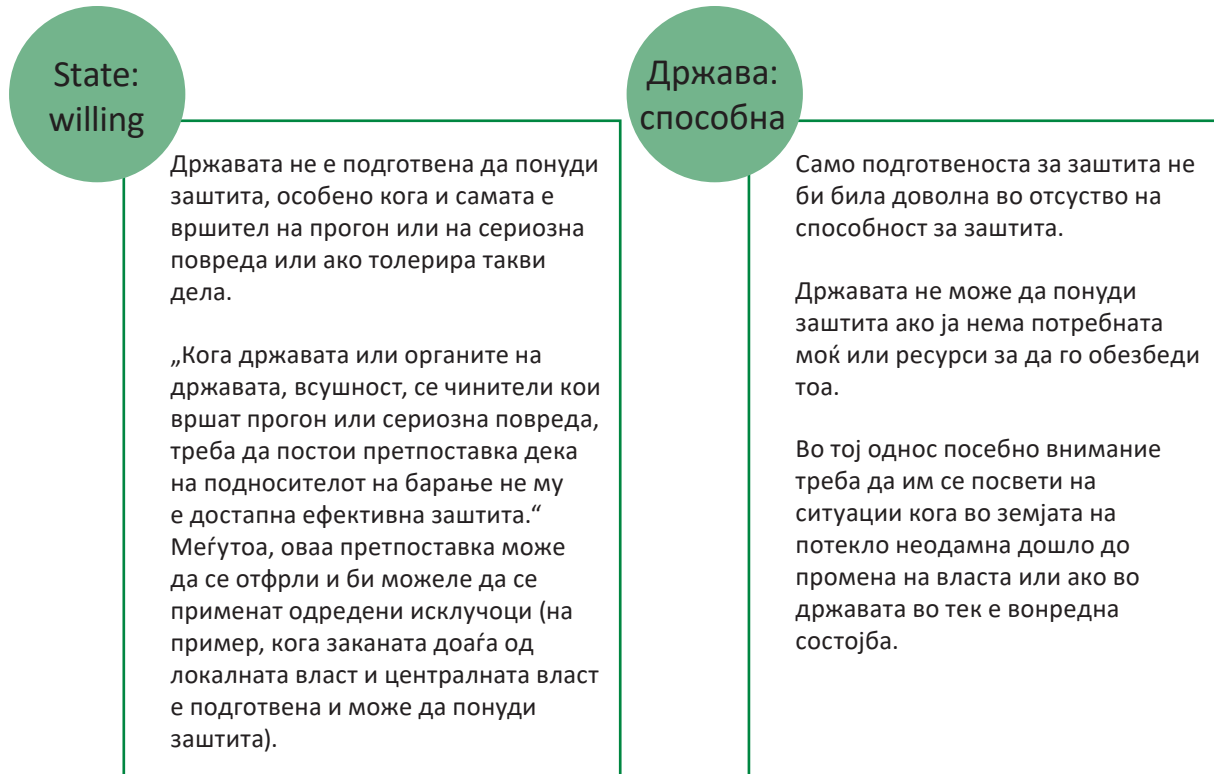
Листата на давателите на заштита е **сеопфатна**.

- **Држава**

Вообичаено, државата е примарен давател на заштита. Таа ги опфаќа сите органи што извршуваат законодавна, извршна, правосудна или која било друга функција и дејствуваат на кое било ниво, централно, федерално, регионално, покраинско или локално.

Во некои случаи, може да им се дадат државни овластувања на приватни субјекти и тие да станат одговорни за обезбедување заштита под контрола на државата. Тоа треба да биде во согласност со мерка која е усвоена од државата.

За да се смета за давател на заштита, државата треба да ја контролира целата територија на земјата на потекло или барем еден нејзин значителен дел. Во некои случаи државата како давател на заштита може да добие помош од партиите и од организациите, вклучително и од меѓународните организации за да ја исполни својата заштитна улога. Меѓутоа, ова не би требало да ја доведува во прашање контролата од страна на државата на територијата или на нејзин значителен дел од неа.

Двата услова треба да бидат задоволени. Не може да се смета дека на подносителот на барање му е дадена заштита во случај кога државата сака, но не е во можност да даде заштита, или кога е во можност, но не сака да даде заштита.

Неможноста и/или неподготвеноста на државата да даде заштита може да биде карактеристична за индивидуалниот случај на подносителот на барање или за општата природа што, исто така, се применува за подносителот на барање.

- **Партии или организации, вклучително и меѓународни организации**

Партиите и организациите може да се сметаат за даватели на заштита под услов да ги исполнуваат следниве кумулативни барања.

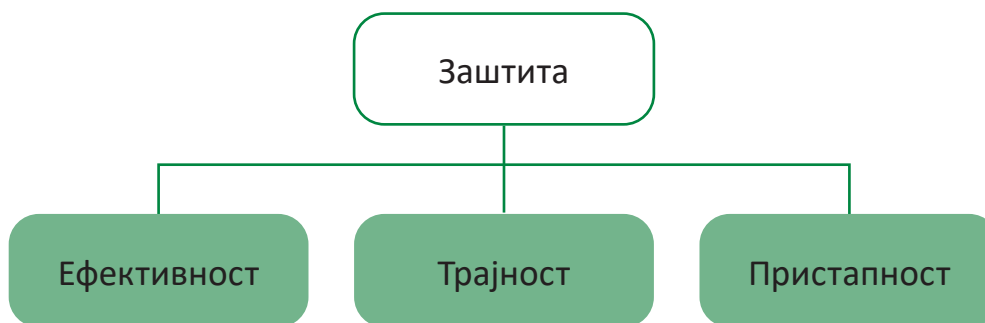

За да се смета дека партиите или организациите ја контролираат територијата на државата или нејзин значителен дел, треба да се утврди дека тие извршуваат релевантни владини функции. Ова треба да се разгледа во врска со нивната реална способност да обезбедат заштита која е ефективна и од трајна природа.

Подготвеноста и способноста на партиите и на организациите да обезбедат заштита мора да се оценува во согласност со истите стандарди како стандардите што се применуваат за државната заштита.

Квалитет на заштитата

Заштитата во земјата на потекло мора да ги исполнува следниве три кумулативни услови.

► Ефективност [\[назад до контролната листа\]](#)

Заштитата, главно, се обезбедува кога давателите на заштита преземаат разумни чекори за да спречат прогон или претрпување на сериозна повреда, *меѓу другото*, преку раководење со ефективен правен систем за откривање, судско гонење и казнување на дела што претставуваат прогон или сериозна повреда и кога подносителот на барање има пристап до таква заштита.

Процената дали давателот на заштита презема „**основани чекори**“ е практично прашање и се однесува на тоа кои мерки разумно може да се очекуваат за да се спречи прогон или сериозна повреда од што се плаши подносителот на барање. Што ќе се квалификува како разумни чекори зависи и од сериозноста на повредата за која постои страв. Одредени нивоа на малтретирање не може да се исклучат дури и ако се преземат разумни чекори за да се спречи прогон или изложување на сериозна повреда.

Делата на прогон или делата со кои се предизвикува сериозно страдање обично спаѓаат во рамките на кривичното право поради нивната голема суровост. Со самото откривање, судското гонење и казнувањето на делата што претставуваат прогон и сериозна повреда, откако ќе се случат, не се исполнува условот за ефективна заштита. Давателите на заштита мора да преземат разумни чекори за да се спречат такви повреди и да се намали ризикот од нивно настанување.

При проценувањето дали е може да се обезбеди ефективна заштита може да се земат предвид елементи, како што се евиденциите за човековите права, корупцијата, достаточноста на ресурси, практиките на спроведување на законот и независноста на правосудството.

► Трајност (трајна природа) [\[назад до контролната листа\]](#)

Бидејќи испитувањето на потребата за меѓународна заштита е насочено кон иднината, од суштинско значење е да се процени дали заштитата во земјата на потекло е од трајна природа.

При процената на овој елемент посебно треба да се внимава на заштитата што ја даваат партиите или организациите, вклучително и меѓународните организации, кои ја контролираат државата или значителен дел од територијата на државата, со оглед на тоа дека нивната контрола вообичаено би била привремена.

► Достапност [\[назад до контролната листа\]](#)

Пристапот на подносителот на барање до заштита во земјата на потекло треба да се процени од аспект на правните и на практичните пречки за заштита. Таквите пречки може да се однесуваат на личната состојба на подносителот на барање, дискриминацијата, културните бариери, положбата на извршителот на прогон или на сериозна повреда, итн.

Може да се претпостави дека заштитата не е достапна кога државата е извршител на прогон или на сериозна повреда. Тоа е поврзано со условот за подготвеност на државата.

За да се утврди дека не е достапна заштита, треба да се докаже дека:

- подносителот на барање неуспешно побарал заштита од надлежните органи во земјата на потекло; или
- на подносителот на барање не му била дадена заштита иако ја побарал, како во случај кога заштитата генерално не е достапна или кога барањето би било безначајно или дури и опасно.

Меѓутоа, исцрпувањето на домашните правни лекови во земјата на потекло не претставува предуслов за утврдување недостиг од пристап до заштита од прогон или од сериозна повреда. Потребно е внимателно да се разгледаат личните околности на подносителот на барање, особено во случај кога тој бил подложен на малтретирање од давателот на заштита или, пак, давателот на заштита претходно не го заштитил подносителот на барање од прогон или од сериозна повреда.

Алтернатива за внатрешна заштита во земјата на потекло [\[назад до контролната листа\]](#)

Женевска конвенција	Директива за квалификување	Национално законодавство
Член 1A(2)	Член 8	

Ако на подносителот на барање не му е достапна заштита во областа на живеалиштето во земјата на потекло, потребно е да се испита постоење на друга безбедна област во таа земја.

Според тоа, надлежниот службеник може да утврди дека подносителот на барање нема потреба од меѓународна заштита ако во некој дел од земјата на потекло за него не постои основан страв од прогон и реален ризик да доживее сериозна повреда или ако има пристап до заштита од прогон и од сериозна повреда.

Надлежниот службеник е должен да докаже дека во определена област во земјата на потекло е достапна внатрешна заштита. Таа област треба да ја утврди надлежниот службеник.

За да се утврди дека во **определен дел** од земјата на потекло на подносителот на барање е достапна внатрешна заштита, треба да се исполнат три кумулативни критериуми.

Овој дел од земјата е **безбеден** за подносителот на барање.

Подносителот на барање има **пристап** до овој дел од земјата.

Од подносителот на барање може **разумно да се очекува да се насели** таму.

Не постои услов според кој пред да побара меѓународна заштита, подносителот на барање ги исцрпил можностите за добивање заштита во друг дел од земјата на потекло. Процената е насочена кон прашањето дали таква можност е достапна во времето на донесување на одлуката.

► **Безбедност во дел од земјата на потекло** [\[назад до контролната листа\]](#)

Една област е безбедна за подносителот на барање ако во неа не постои основан страв од прогон или од сериозна повреда за подносителот или ако во таа област на земјата тој има пристап до заштита од прогон или од сериозна повреда.

<p>Непостоење на прогон или на сериозна повреда</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Непостоење на иницијален прогон или на сериозна повреда што настанале во областа на живеалиште: во овој поглед треба да се испита дофатот на извршителот на прогон или на сериозна повреда. <p style="text-align: center;">И</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нема потенцијални нови форми на прогон или на сериозна повреда. <p>Ако државата е извршител на прогон или на сериозна повреда, обично во земјата на потекло нема безбедна област бидејќи државата, главно, има надлежност на целата своја територија.</p>
<p>Или</p>	
<p>Достапност на заштита од прогон или од сериозна повреда</p>	<p>Заштитата во разгледуваната област мора да ги задоволи истите задолжителни елементи, како што се оние што се потребни за заштита од прогон или од сериозна повреда во областа на живеалиште во земјата на потекло (видете го параграф „Квалитет на заштитата“).</p> <p>Ако државата е извршител на прогон или на сериозна повреда, се претпоставува дека на подносителот на барање не му е достапна ефективна заштита бидејќи државата, главно, има надлежност на целата своја територија.</p> <p>Ако државата одобрува или толерира прогон или сериозна повреда што ги извршуваат недржавни субјекти, треба да се испита влијанието на недржавните субјекти во областа што се разгледува за алтернативата за внатрешна заштита.</p>

► **Пристап до дел од земјата на потекло** [\[назад до контролната листа\]](#)

За да се смета дека во земјата на потекло на подносителот на барање му е достапна алтернатива за внатрешна заштита, не е доволно само надлежниот службеник да утврди безбеден дел во таа земја. Подносителот на барање мора да биде во можност безбедно и законски да патува до тој дел од земјата и да има пристап до него.

- **Безбедно патување.** Постои безбедна маршрута по која подносителот на барање може да патува без непотребни тешкотии за да може без сериозен ризик да пристапи до безбедната област во земјата на потекло.
- **Законско патување.** Нема законски пречки што го спречуваат подносителот на барање да патува до безбедната област.
- Конкретно, ако подносителот на барање треба да помине низ трета земја за да пристапи до безбедната област, треба да постои законска можност да го направи тоа.
- **Добивање пристап.** Субјектот/субјектите што ја контролира/контролираат безбедната област му дозволува/дозволуваат пристап до неа на подносителот на барање.

► **Основаност за населување на подносителот на барање во дел од земјата на потекло** [\[назад до контролната листа\]](#)

Испитувањето на основаноста се заснова на **пристап кој се темели на правата**. Треба да бидат загарантирани основните потреби, вклучително, меѓу другото, храна, засолниште и хигиена. Освен тоа, потребно е посебно да се внимава на можноста лицето за себе и за своето семејство да обезбеди средства за егзистенција, основна здравствена заштита и образование за децата.

При проценувањето дали е основано подносителот на барање да се насели во тој дел од земјата, треба да се земат предвид индивидуалните околности на подносителот, како што се возраст, пол, здравствена состојба, социјално и образовно минато, семејни и социјални врски, јазик, родов идентитет, сексуална ориентација итн.

Национални насоки

Одбивање да се користи заштита во земјата на потекло

Ако е достапна заштита во земјата на потекло, може да има случаи кога подносителот на барање не сака да ја користи таа заштита врз основа на оправдани причини.

Одбивањето на подносителот на барање да користи заштита во земјата на потекло (вклучително и заштита што е достапна во друг безбеден дел од земјата на потекло) треба да се поврзе со неговиот страв од прогон или со ризикот за сериозна повреда.

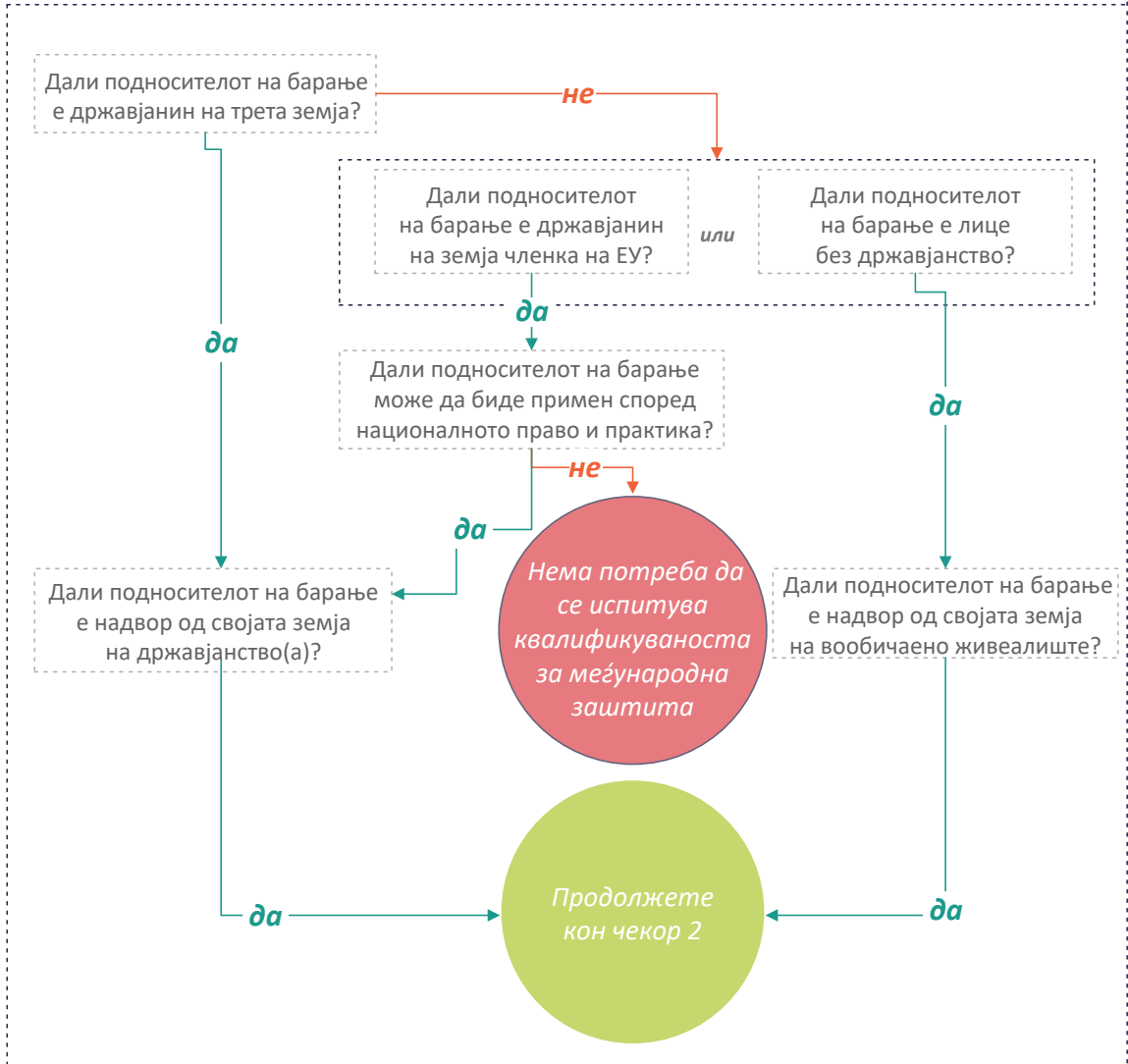
Искуствата од трауматични настани и нивните трајни последици би можеле да претставуваат убедливи причини за одбивањето на подносителот на барање да користи заштита во земјата на потекло.

ДИЈАГРАМИ НА ТЕКОТ

- ▶ *Визуелен водич по чекори за надлежниот службеник при испитување на индивидуалното барање за меѓународна заштита.*

1

Прелиминарни прашања: личен и територијален опсег

2a

Прогон

Дали постапувањето од кое стравува подносителот на барање е доволно сериозно прекршување на човековите права што, меѓу другото, ја има формата што е спомената во член 9(2) од ДК?

не

Дали постапувањето претставува прекршување на некое човеково право од кое не може да се отстапи или е доволно сериозно прекршување на друго основно човеково право?

не

Дали постапувањето може да се смета за збир на различни мерки чии последици би влијаеле врз подносителот на барање на сличен начин?

не

да

да

да

Постапувањето се квалификува како прогон — продолжете кон чекор 2б

Постапувањето не се квалификува како прогон — продолжете кон чекор 3

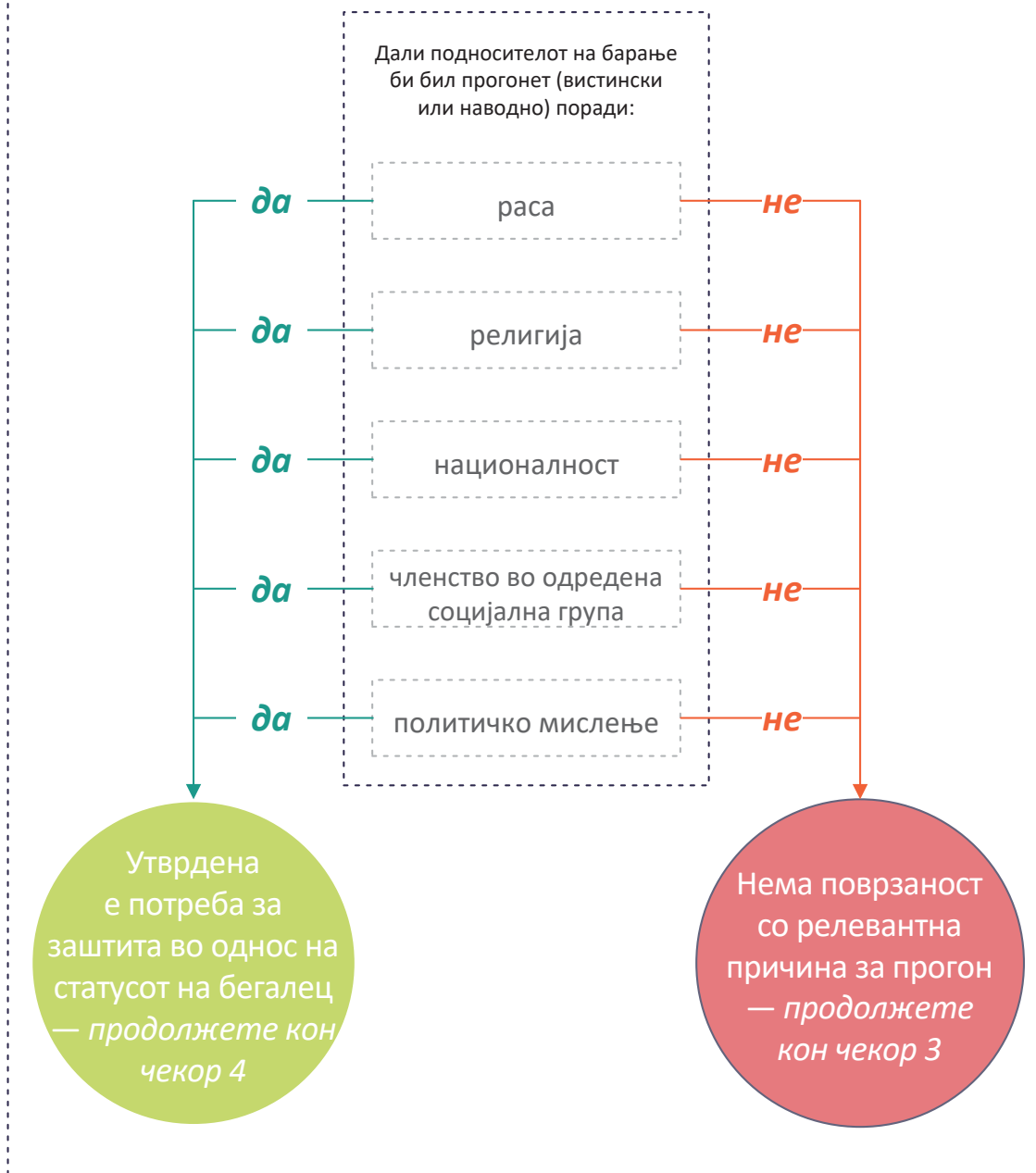
26

Основан страв

2в

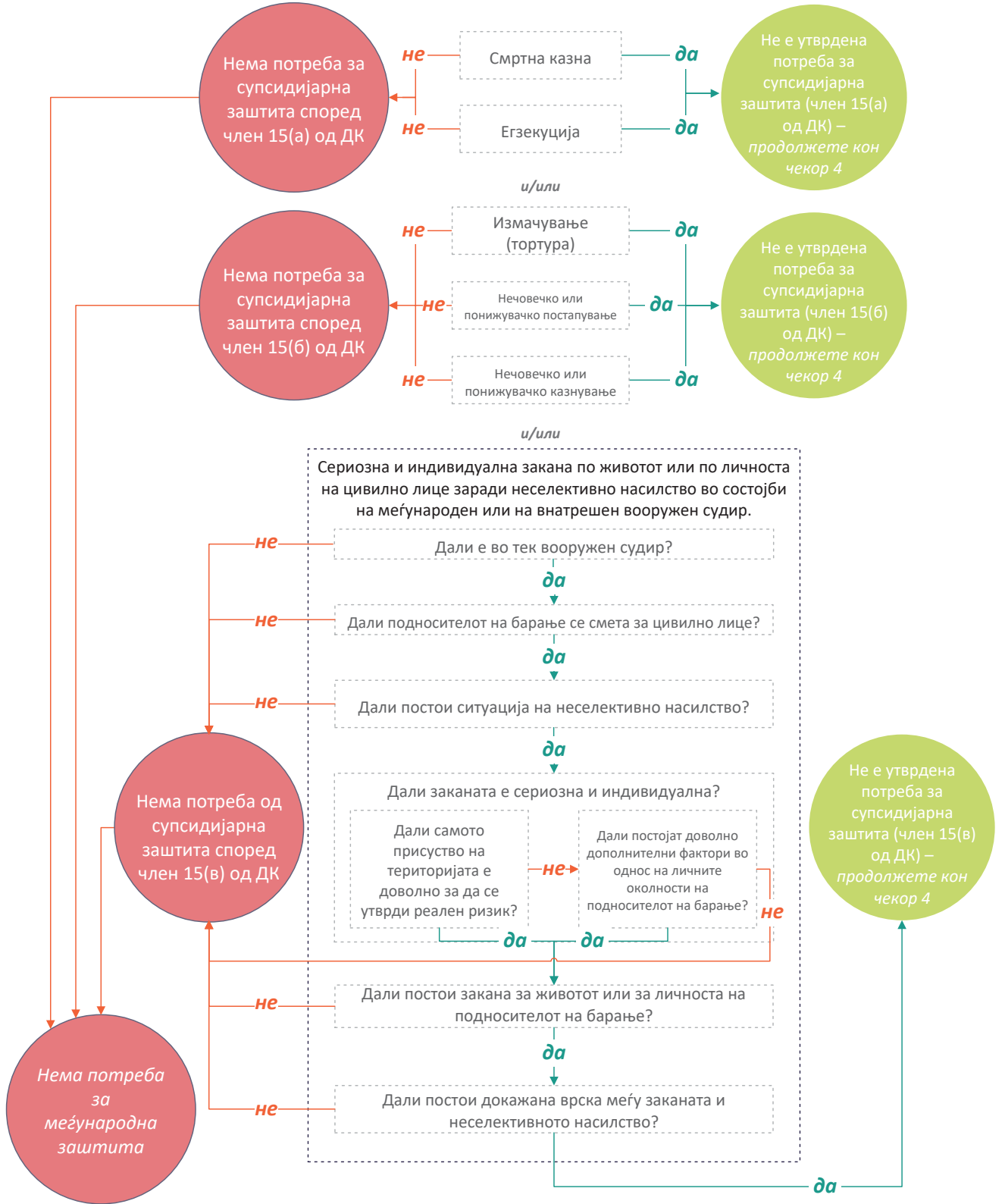
Причина за прогон

3

Супсидијарна заштита

Дали постои разумен степен на веројатност дека подносителот на барање би се соочил со некој од следниве видови сериозна повреда?

4

Заштита во земјата на потекло

Дали субјект е државата или некоја партија или организација, вклучително и меѓународни организации, кои ја контролираат државата или значителен дел од територијата на државата?

да

Дали заштитата што може да ја обезбедат е ефективна?

да

Дали заштитата што може да ја обезбедат е од трајна природа?

да

Дали заштитата што може да ја обезбедат е пристапна за подносителот на барање?

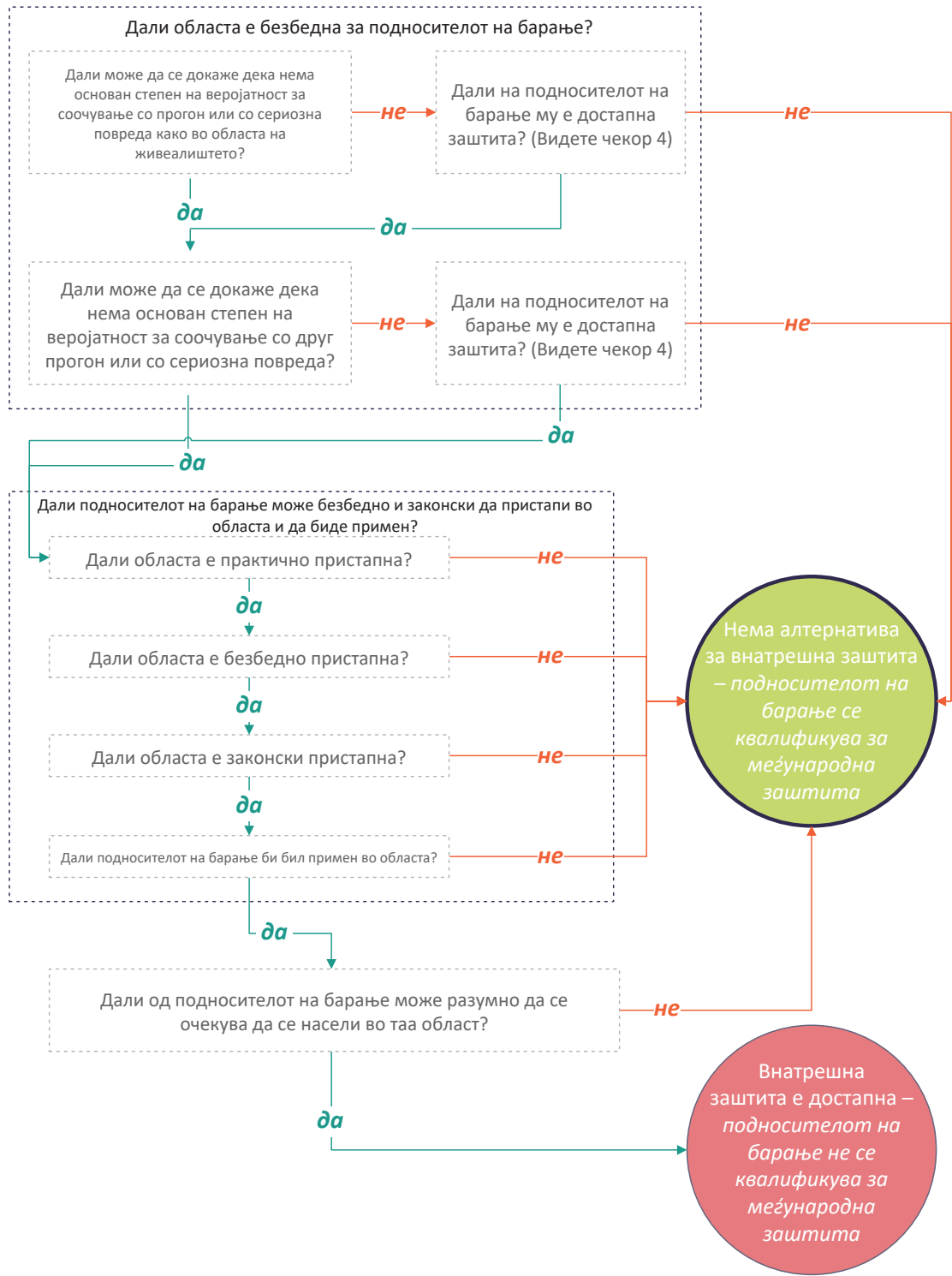
да

Нема потреба
за
меѓународна
заштита

Не постои
заштита во областа
на живеалиштето на
подносителот на
барање —
продолжете кон
чекор 5

5

Алтернатива на внатрешна заштита

УПАТУВАЊА

- ▶ *Упатувања на законодавството, на релевантната судска практика и на дополнителни извори.*
- ▶ *Користете ги празните простори во кои може да се пишува за да додадете упатувања на националното законодавство и на судската практика.*

Кратенки и корисни линкови

- **ДПА** — Директива 2013/32/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 јуни 2013 година за заеднички постапки за доделување и повлекување на меѓународна заштита
- **СПЕУ** — Суд на правдата на Европската унија
- **ЕКЧП** — Европска конвенција за човекови права
- **ЕСЧП** — Европски суд за човекови права
- **ЖК** — Женевска конвенција од 1951 година и Протокол од 1967 година за статусот на бегалците
- **МСП** - Меѓународен суд на правдата
- **ДК** — Директива 2011/95/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 13 декември 2011 година за стандардите за квалификување на државјани на трети земји или на лица без државјанство како корисници на меѓународна заштита, за еднаков статус на бегалци или на лица со право на супсидијарна заштита и за содржината на дадената заштита

Други извори

УНХЦР *Прирачник и насоки за постапки и критериуми за утврдување статус на бегалец според Конвенцијата од 1951 година и Протоколот од 1967 година за статусот на бегалци*, други насоки, документи за политиките и заклучоците на Извршниот комитет и на Постојаниот комитет на УНХЦР може да се најдат [тука](#).

Правни упатувања и релевантна судска практика

Овој преглед на правните упатувања и на судската практика не е наменет да служи како сеопфатна референтна алатка. Целта на прегледот е само да обезбеди практични насоки за надлежниот службеник, така што ќе го упати на некои од најрелевантните одредби и на правната теорија.

Упатувањата во продолжение се организирани по теми. Таму каде што е можно, дадени се линкови до судската практика и до дополнителните правни инструменти заради поедноставно упатување.

Општи принципи

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Член 1А(2) од ЖК</p> <p>Член 2(г) и (ѓ) од ДК</p> <p>Член 4(3) од ДК</p>	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>H. N. v Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, предмет C-604/12, пресуда од 8 мај 2014 година, EU:C:2014:302</i>, став 35 (предност на статусот на бегалец) • СПЕУ, <i>M.M. v Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, предмет C-277/11, пресуда од 22 ноември 2012 година, EU:C:2012:744</i>, став 64 (фази во процесот на одлучување)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Лично и територијално поле на примена

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Протокол од 1967 година кон Женевската конвенција за статусот на бегалци</p> <p>Член 2(г) и (f) од ДК</p> <p>Конвенција за статусот на лица без државјанство, 360 UNTS 117, 28 септември 1954 година</p> <p>Протокол (бр. 24) за азил за државјани на земји членки на Европската унија</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МСП, <i>Nottebohm Case (Liechtenstein v Guatemala)</i>, пресуда од 6 април 1955 година, втора фаза, Извештаи на МСП од 1955 година, страници 23-24 (доделување државјанство) • СПЕУ, <i>X and X v État belge</i>, предмет C-638/16 PPU, пресуда од 7 март 2017 година, EU:C:2017:173, ставови 49 и 51 (територијално поле на примена на ДК)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Статус на бегалец: основан страв од прогон

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Член 1A(2) од ЖК</p> <p>Член 9 од ДК</p> <p>Член 4(4) од ДК</p> <p>Универзална декларација за човековите права, Генерално собрание на ОН, Резолуција 217 (III), 10 декември 1948 година</p> <p>Меѓународен пакт за граѓански и политички права, 999 UNTS 171, 16 декември 1966 година</p> <p>Меѓународна конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација, 660 UNTS 195, 7 март 1966 година</p> <p>Конвенција за елиминирање на сите форми на дискриминација на жените, 1249 UNTS 13, 18 декември 1979 година</p> <p>Конвенција за правата на детето, 1577 UNTS 3, 20 ноември 1989 година</p>	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Andre Lawrence Shepherd v Bundesrepublik Deutschland</i>, предмет C-472/13, пресуда од 26 февруари 2015 година, EU:C:2015:117, ставови 25-26 (индивидуална процена на прогонот), ставови 46, 49 и 52-56 (воено дезертерство) • СПЕУ, <i>Bundesrepublik Deutschland v Y and Z</i>, споени предмети C-71/11 и C-99/11, пресуда од 5 септември 2012 година, Голем судски совет, EU:C:2012:518, став 57, ставови 60-67 (сериозност на мешање во правото на верски слободи), став 72 (доволна сериозност да се квалификува како прогон), ставови 78-80 (основаност) • СПЕУ, <i>Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y and Z v Minister voor Immigratie en Asiel</i>, споени предмети од C-199/12 до C-201/12, пресуда од 7 ноември 2013 година, EU:C:2013:720, ставови 53-61 (доволна сериозност за да се квалификува како прогон, криминализација на хомосексуални дела), ставови 63-64 (прогон во минатото), ставови 73-76 (основаност)

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Факултативен протокол кон Конвенцијата за правата на детето во однос на вклученост на деца во вооружен судир, 25 мај 2000 година</p> <p>Факултативен протокол кон Конвенцијата за правата на детето што се однесува на продажба на деца, детска проституција и детска порнографија, 25 мај 2000 година</p> <p>Конвенција за правата на лицата со попреченост, 2515 UNTS 3, 13 декември 2006 година</p> <p>Меѓународен пакт за економски, социјални и културни права од 1966 година, 993 UNTS 3, 16 декември 1966 година</p> <p>Европска социјална повелба од 1961 година, ETS бр. 35, 18 октомври 1961 година и Ревидирана Европска социјална повелба, ETS бр. 163, 3 мај 1996 година</p>	
Национално законодавство	Национална правна теорија

Причини за прогон: раса

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Член 1A(2) од ЖК</p> <p>Член 10(1)(а) од ДК</p> <p>Меѓународна конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација, 660 UNTS 195, 7 март 1966 година</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ЕСЧП, <i>Khamrakulov v. Russia</i>, Барање бр. 68894/13, 16 април 2015 година, ставови 66 и 67 (прогон поради етничко потекло) • ЕСЧП, <i>A.A. v. France</i>, Барање бр. 18039/11, 15 април 2015 година, став 58 (прогон поради етничко потекло) • ЕСЧП, <i>A.F. v. France</i>, Барање бр. 80086/13, пресуда од 15 април 2015 година, ставови 50-52 (прогон поради етничко потекло) • ЕСЧП, <i>S.H. v. the United Kingdom</i>, Барање бр. 19956/06, пресуда од 15 јуни 2010 година, став 70 (расна дискриминација) • ЕСЧП, <i>Salah Sheekh v. the Netherlands</i>, Барање бр. 1948/04, пресуда од 11 јануари 2007 година, став 148 (етничко малцинство) • ЕСЧП, <i>Syrus v. Turkey</i>, Барање бр. 25781/94, пресуда од 10 мај 2001 година, Голем судски совет, став 306 (расна дискриминација)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Причини за прогон: религија

Правни упатувања	Правна теорија
Член 1A(2) од ЖК Член 10(б) од ДК	<ul style="list-style-type: none"> СПЕУ, <i>Bundesrepublik Deutschland v Y and Z</i>, споени предмети C-71/11 и C-99/11, пресуда од 5 септември 2012 година, Голем судски совет, EU:C:2012:518, став 80 (од подносителот на барање не може да се очекува да се воздржи од практикувањето религија) ЕСЧП, <i>F.G. v. Sweden</i>, Барање бр. 43611/11, пресуда од 23 март 2016 година, ставови 123-124 (преминување во друга религија) ЕСЧП, <i>M.K.N. v. Sweden</i>, Барање бр. 72413/10, пресуда од 27 јуни 2013 година, ставови 32-44 (верска припадност)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Причини за прогон: националност

Правни упатувања	
Член 1A(2) од ЖК Член 10(в) од ДК	
Национално законодавство	Национална судска практика

Причини за прогон: припадност на одредена социјална група

Правни упатувања	Правна теорија
Член 1A(2) од ЖК Член 10(г) од ДК Рецитал 30 од ДК	<ul style="list-style-type: none"> СПЕУ, <i>Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y and Z v Minister voor Immigratie en Asiel</i>, споени предмети од C-199/12 до C-201/12, пресуда од 7 ноември 2013 година, EU:C:2013:720, ставови 45-49 (дефиниција на одредена социјална група), ставови 53-61 (криминализација на хомосексуални дела), ставови 70-76 (од подносителот на барање не може да се очекува да ја крие хомосексуалноста или да биде резервиран во исказувањето на својата сексуална ориентација)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Причини за прогон: политичко мислење

Правни упатувања	
Член 1А(2) од ЖК	
Член 10(г) од ДК	
Национално законодавство	Национална правна теорија

Поврзаност („поради“)

Правни упатувања	
Член 1А(2) од ЖК	
Член 9(3) од ДК	
Национално законодавство	Национална правна теорија

Супсидијарна заштита: реален ризик од сериозна повреда

Правни упатувања	Правна теорија
Член 2(f) од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie, предмет C-465/07, пресуда од 17 февруари 2009 година</i>, EU:C:2009:94, став 40 (сериозна повреда во минатото) • ЕСЧП, <i>F.G. v Sweden</i>, Барање бр. 43611/11, пресуда од 23 март 2016 година, став 115 (процена на реален ризик) • ЕСЧП, <i>Auad v. Bulgaria</i>, Барање бр. 46390/10, пресуда од 11 октомври 2011 година, став 99(в) (процена на реален ризик) • ЕСЧП, <i>Saadi v. Italy</i>, Барање бр. 37201/06, пресуда од 28 февруари 2008 година, став 130 (процена на реален ризик); став 140 (стандард на докажување) • ЕСЧП, <i>Vilvarajah and Others v. The United Kingdom</i>, 45/1990/236/302-306, пресуда од 26 септември 1991 година, став 111 (стандард на докажување)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Супсидијарна заштита: смртна казна или егзекуција

Правни упатувања	Судска практика
<p>Член 15(а) од ДК</p> <p>Член 2 ЕКЧП</p> <p>Протокол бр. 6 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи во врска со укинувањето на смртната казна</p> <p>Протокол бр. 13 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи во врска со укинувањето на смртната казна во сите околности</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ЕСЧП, <i>Al-Saadoon and Mufdhi v. the United Kingdom</i>, Барање бр. 61498/08, пресуда од 2 март 2010 година, став 115 (смртна казна — чека извршување) • ЕСЧП, <i>Ilascu and Others v. Moldova and Russia</i>, Барање бр. 48787/99, пресуда од 8 јули 2004 година, ставови 429-433 (смртна казна — чека извршување) • ЕСЧП, <i>Soering v. the United Kingdom</i>, 1/1989/161/217, 7 јули 1989 година, став 111 (чека извршување)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Супсидијарна заштита: измачување или нечовечко или понижувачко постапување или казнување

Правни упатувања	Правна теорија
<p>Член 15 (б) од ДК</p> <p>Член 3 од ЕКЧП</p> <p>Конвенција против измачување и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување, 1465 U.N.T.S. 85, 10 декември 1984 година</p>	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Mohamed M'Badj v État belge</i>, предмет C-542/13, пресуда од 18 декември 2014 година, Голем судски совет, ставови 40, 41 и 50 (недостатност на соодветна здравствена заштита) • СПЕУ, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie</i>, предмет C-465/07, пресуда од 17 февруари 2009 година, EU:C:2009:94, став 28 (важност на судската практика на ЕСЧП во толкувањето на полето на примена на член 15(б) од ДК) • ЕСЧП, <i>Raposhvili v. Belgium</i>, Барање бр. 41738/10, пресуда од 13 декември 2016 година, ставови 181-193 (недостатност на соодветна здравствена заштита) • ЕСЧП, <i>Trabelsi v. Belgium</i>, Барање бр. 140/10, 4 септември 2014 година, ставови 113-115 (доживотен затвор) • ЕСЧП, <i>M.S.S. v. Belgium and Greece</i>, Барање бр. 30696/09, пресуда од 21 јануари 2011 година, Голем судски совет, став 220 (дефинирање на поимите „нечовечко“ и „понижувачко“) • ЕСЧП, <i>Gäfgen v. Germany</i>, Барање бр. 22978/05, пресуда од 1 јуни 2010 година, Голем судски совет, став 108 (праг на сериозност за квалификување како измачување) • ЕСЧП, <i>Kalashnikov v. Russia</i>, Барање бр. 47095/99, пресуда од 15 јули 2002 година, став 95 (понижувачко постапување). • ЕСЧП, <i>Selmouni v. France</i>, Барање бр. 25803/94, пресуда од 28 јули 1999 година, Голем судски совет, ставови 99-101 (дефинирање на измачување) • ЕСЧП, <i>Tyrer v. the United Kingdom</i>, Барање бр. 5856/72, пресуда од 15 март 1978 година, став 30 (понижувачко постапување) • ЕСЧП, <i>Ireland v the United Kingdom</i>, Барање бр. 5310/71, пресуда од 18 јануари 1978 година, став 167 (разлика меѓу измачување и нечовечко и понижувачко постапување или казнување)

Национално законодавство	Национална правна теорија

Супсидијарна заштита: сериозна и индивидуална закана по животот или личноста на цивилно лице поради неселективно насилство во состојби на меѓународен или внатрешен вооружен судир

Правни упатувања	Правна теорија
Член 15(в) од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Aboubacar Diakité v Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides</i>, предмет C-285/12, пресуда од 30 јануари 2014 година, став 35 (вооружен судир) • СПЕУ, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie</i>, предмет C-465/07, пресуда од 17 февруари 2009 година, EU:C:2009:94, ставови 32-33 (сериозна и индивидуална закана); ставови 34-35 (неселективно насилство); став 39 (тест на „лизгачка скала“) • ЕСЧП, <i>K.A.B. v Sweden</i>, Барање бр. 886/11, пресуда од 5 септември 2013 година, ставови 75-77 (неселективно насилство) • ЕСЧП, <i>Sufi and Elmi v the United Kingdom</i>, барања бр. 8319/07 и 11449/07, пресуда од 28 ноември 2011 година, став 241 (неселективно насилство)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Потреби за заштита што произлегуваат од ситуации *sur place*

Правни упатувања	Правна теорија
Член 5 од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • ЕСЧП, <i>F.G. v Sweden</i>, Барање бр. 43611/11, пресуда од 23 март 2016 година, ставови 123-124 и 144-158 (активности во земјата на азил — процена на ризик) • ЕСЧП, <i>H.S. and others v Cyprus</i>, Барање бр. 41753/10 и други 13 барања, пресуда од 21 јули 2015 година, став 277 (утврдување од надлежните органи) • ЕСЧП, <i>A.A. v. Switzerland</i>, Барање бр. 58802/12, пресуда од 7 јануари 2014 година, ставови 38-43 (ниво на активности и утврдување од надлежните органи) • ЕСЧП, <i>S.F. v Sweden</i>, Барање бр. 52077/10, пресуда од 15 мај 2012 година, ставови 68-71 (ниво на политички активности)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Извршители на прогон или на сериозна повреда

Правни упатувања	Правна теорија
Член 6 од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Mohamed M'Vodj v État belge</i>, предмет C-542/13, пресуда од 18 декември 2014 година, Голем судски совет, став 35 (извршител на прогон како неопходен услов) • ЕСЧП, <i>Tatar v Switzerland</i>, Барање бр. 65692/12, Совет на Европа: Европски суд за човекови права, 14 април 2015 година, став 41 (недржавни субјекти) • ЕСЧП, <i>Sufi and Elmi v. the United Kingdom</i>, барања бр. 8319/07 и 11449/07, пресуда од 28 ноември 2011 година, ставови 281-282 (извршител на прогон како неопходен услов)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Даватели на заштита и квалитет на заштитата

Правни упатувања	Правна теорија
Член 1А(2) од ЖК Член 7 од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • СПЕУ, <i>Aydin Salahadin Abdulla and Others v Bundesrepublik Deutschland</i>, споени предмети C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08, пресуда од 2 март 2010 година, ставови 67-76 (ефективност, трајност и пристапност на заштита, даватели на заштита) • ЕСЧП, <i>K.A.B. v Sweden</i>, Барање бр. 886/11, пресуда од 5 септември 2013 година, ставови 69 и 87 (даватели на заштита) • ЕСЧП, <i>Salah Sheekh v the Netherlands</i>, Барање бр. 1948/04, пресуда од 11 јануари 2007 година, ставови 147-148 (пристапност на заштита) • ЕСЧП, <i>N. v Finland</i>, Барање бр. 38885/02, пресуда од 26 јули 2005 година, ставови 163-164 (даватели на заштита) • ЕСЧП, <i>Osman v the United Kingdom</i>, Барање бр. 23452/94, пресуда од 28 октомври 1998 година, ставови 115-116 (ефективност на заштитата)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Алтернатива за внатрешна заштита во земјата на потекло

Правни упатувања	Правна теорија
Член 8 од ДК	<ul style="list-style-type: none"> • ЕСЧП, <i>A.A.M. v Sweden</i>, Барање бр. 68519/10, пресуда од 3 април 2014 година, ставови 66-75 (безбедност во дел од земјата на потекло) • ЕСЧП, <i>K.A.B. v Sweden</i>, Барање бр. 886/11, пресуда од 5 септември 2013 година, ставови 80-85 (пристапност на дел од земјата на потекло, основаност за населување) • ЕСЧП, <i>D.N.M. v Sweden</i>, Барање бр. 28379/11, пресуда од 27 јуни 2013 година, ставови 57-59 (безбедност во дел од земјата на потекло, основаност за населување) • ЕСЧП, <i>S.A. v Sweden</i>, Барање бр. 66523/10, пресуда од 27 јуни 2013 година, ставови 56-58 (безбедност во дел од земјата на потекло) • ЕСЧП, <i>M.Y.H. and others v. Sweden</i>, Барање бр. 50859/10, пресуда од 27 јуни 2013 година, ставови 68-73 (основаност за населување) • ЕСЧП, <i>Sufi and Elmi v. the United Kingdom</i>, Барање бр. 8319/07 и 11449/07, пресуда од 28 ноември 2011 година, ставови 249 и 265-296 (пристапност на дел од земјата на потекло, основаност за населување) • ЕСЧП, <i>Salah Sheekh v the Netherlands</i>, Барање бр. 1948/04, пресуда од 11 јануари 2007 година, ставови 140-148 (заштита на клан, индивидуални околности) • ЕСЧП, <i>M.K.N. v Sweden</i>, Барање бр. 72413/10, пресуда од 27 јуни 2013 година, ставови 35-44 (верска припадност, индивидуални околности)
Национално законодавство	Национална правна теорија

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres. You can find the address of the centre nearest you at: https://europa.eu/european-union/contact_en

On the phone or by email

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696 or
- by email via: https://europa.eu/european-union/contact_en

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website at: https://europa.eu/european-union/index_en

EU publications

You can download or order free and priced EU publications from EU Bookshop at: <https://publications.europa.eu/bookshop>. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex at: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data from the EU

The EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp/en>) provides access to datasets from the EU. Data can be downloaded and reused for free, both for commercial and non-commercial purposes.

Publications Office
of the European Union